

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥΣ ΖΩΗ**

ΛΥΣΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων.

Πειραιάς, Ιανουάριος 2023

UNIVERSITY OF PIREAUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAM
IN ECONOMICS OF EDUCATION AND MANAGEMENT OF
EDUCATIONAL INSTITUTIONS

INVESTIGATING THE INFLUENCE OF PRIMARY
EDUCATION TEACHERS' PROFESSION ON THEIR
PERSONAL LIVES

LYSANDROPOULOU FOTINI

Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus as part of the requirements for the Master's Degree in Education Economics and Management of Educational Units.

Piraeus, January 2023

Στην οικογένειά μου

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, σηματοδοτεί το τέλος της φοίτησής μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οικονομική της Εκπαίδευσης και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων». Η συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας επετεύχθη χάρη στην αμέριστη βοήθεια και καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή μου, Χρήστου Αγιακλόγλου, τον οποίο ευχαριστώ θερμά. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την στήριξη και την πίστη τους σε κάθε μου προσπάθεια.

Διερεύνηση της επιρροής του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην προσωπική τους ζωή

Σημαντικοί Όροι: Εκπαιδευτικό σύστημα, επαγγελματικά καθήκοντα, επάγγελμα εκπαιδευτικού ως λειτούργημα, επαγγελματική και προσωπική ζωή εκπαιδευτικών

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί το επάγγελμα του εκπαιδευτικού της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, και κατά πόσο αυτό επηρεάζει άλλες πτυχές της ζωής του. Η διερεύνηση του θέματος γίνεται μέσα από βιβλιογραφική ανασκόπηση επιστημονικών αναλύσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων σχετικών ερευνών. Αρχικά, παρουσιάζονται τα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα που συναντώνται στον κόσμο, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και στη συνέχεια περιγράφονται λεπτομερώς, τα καθήκοντα των εκπαιδευτικών. Σημαντικό μέρος της εργασίας καταλαμβάνει η περιγραφή της δομής των εκπαιδευτικών συστημάτων και ο διαχωρισμός τους. Επιπρόσθετα, αναλύονται και περιγράφονται οι συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών στα εκπαιδευτικά συστήματα της Γαλλίας, της Φινλανδίας και της Ελλάδας. Τέλος, επιχειρείται μέσω της έρευνας να δοθεί μια απάντηση στο ερώτημα αν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού αποτελεί λειτούργημα, αλλά και να εξεταστούν οι επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει αυτή η ταύτιση του επαγγελματικού βίου με τον προσωπικό, εις βάρος του δεύτερου.

Investigating the influence of Primary Education teachers' profession on their personal lives

Keywords: Educational system, professional duties, teaching profession as a function, professional and personal life of teachers

Abstract

The subject of this thesis is the profession of the Primary Education teacher, and to what extent it affects other aspects of their life. The subject is investigated through a bibliographic review of scientific articles published by the European Commission about the teaching profession in Greece and other parts of Europe, as well as through the analysis of the results of relevant research. First, the various educational systems found in the world are presented, their characteristics and then the duties of teachers are described in detail. An important part of this work is occupied by the description of the structure of the educational systems and their differentiation. Additionally, the working conditions of teachers in the educational systems of France, Finland and Greece are analyzed and described thoroughly. Finally, the research attempts to present an answer to the question of whether the teacher's profession is a career that provides social contribution, but also to examine the effects that this identification of professional life with personal life may bring, to the detriment of the latter.

Περιεχόμενα

Περίληψη	vii
Abstract	x
Κατάλογος Πινάκων	xiv
Κατάλογος Διαγραμμάτων	xiv

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Βασικές έννοιες εκπαιδευτικών συστημάτων

1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Η δομή των εκπ. συστημάτων στην Ευρώπη	2
1.3 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας	7
1.4 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας	13
1.5 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας	22
1.6 Ανακεφαλαίωση	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού

2.1 Εισαγωγή	29
2.2 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Π.Ε. στη Γαλλία	30
2.3 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Π.Ε. στη Φινλανδία	36
2.4 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Π.Ε. στην Ελλάδα	39
2.5 Ανακεφαλαίωση	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Μεθοδολογία και αποτελέσματα έρευνας

3.1 Εισαγωγή	46
3.2 Μεθοδολογία και περιγραφή ερωτηματολογίου	46
3.3 Παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων του δείγματος	48
3.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά	48
3.3.2 Στατιστική Ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων	50

3.4 Συμπεράσματα	58
3.5 Ανακεφαλαίωση	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	62
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	67

Κατάλογος Πινάκων

3.1 Το φύλο των εκπαιδευτικών	48
3.2 Η ηλικία των εκπαιδευτικών	48
3.3 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική μονάδα	49
3.4 Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών	49
3.5 Βαθμός επιρροής της προσωπικής ζωής των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική	50
3.6 Βαθμός επιρροής της επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών στην προσωπική	51
3.7 Βαθμός ικανοποίησης που προσφέρει η συγκεκριμένη επιλογή επαγγέλματος	51
3.8 Βαθμός ταύτισης των προσδοκιών για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού με την πραγματικότητα	52
3.9 Συμφωνία με τη δήλωση: «Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνοδεύεται από αίσθημα καθήκοντος»	52
3.10 Ταύτιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τον όρο λειτούργημα	53
3.11 Χρόνος εκτός ωραρίου που καταναλώνεται από την εργασία	54
3.12 Άποψη των εκπαιδευτικών για την ποσότητα ελεύθερου χρόνου που αφιερώνουν στην εργασία	54
3.13 Αποτελεσματικότητα στην εργασία	55
3.14 Συμφωνία με τη δήλωση: «Αισθάνομαι πίεση από την εργασία μου και αναγκάζομαι να την ολοκληρώσω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου.»	55
3.15 Συμφωνία με τη δήλωση: «Μου αρέσει να ολοκληρώνω κάθε εργασία που αναλαμβάνω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου.»	56

3.16 Μέσος χρόνος που καταναλώνεται καθημερινά σε επαγγελματικές δραστηριότητες εκτός ωραρίου εργασίας	56
3.17 Μέσος χρόνος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί θα αισθάνονταν ικανοποιημένοι να καταναλώσουν από τον ελεύθερο χρόνο τους	57
3.18 Αύξηση αποτελεσματικότητας ως αποτέλεσμα αύξησης χρόνου εργασίας εκτός ωραρίου	57

Κατάλογος Διαγραμμάτων

1.1 Βασικά μοντέλα Πρωτοβάθμιας και κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ISCED 1-2) στην Ευρώπη, 2022/2023	6
---	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

1.1 Εισαγωγή

Η λέξη εκπαίδευση προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω, το οποίο σημαίνει αναθρέφω, μορφώνω και παρέχω αγωγή από την παιδική ηλικία. Ως εκπαίδευση σύμφωνα με τους περισσότερους ορισμούς των λεξικών ορίζεται η συστηματική διαδικασία μάθησης μέσα από την οποία κάποιος αποκτά γνώσεις, δεξιότητες, καλλιεργεί το πνεύμα του και αναπτύσσει την προσωπικότητά του. Σήμερα η επιστήμη της παιδαγωγικής ορίζει την εκπαίδευση ως μια συστηματική και οργανωμένη διαδικασία αγωγής και μάθησης, η οποία οργανώνεται και πραγματοποιείται από την πολιτεία ή από οποιονδήποτε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα. Καθώς η εκπαίδευση είναι δημόσιο αγαθό, η πολιτεία έχει την εποπτεία και την ευθύνη για την υλοποίησή της (Ξωχέλλης, 2010).

Σύμφωνα με τον ορισμό που παρέχει το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν η εκπαίδευση μπορεί να διακριθεί σε τρεις τύπους. Αρχικά, η τυπική εκπαίδευση, η οποία αφορά μια θεσμοθετημένη και επίσημη διαδικασία, που παρέχεται αποκλειστικά από εκπαιδευτικά ιδρύματα και την οποία παρέχουν διδάσκοντες με τα κατάλληλα προσόντα για την ανάλογη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Βασικός στόχος αυτού του είδους εκπαίδευσης είναι η μετάδοση γνώσεων και η κατάκτηση δεξιοτήτων, μέσα από ένα τυποποιημένο περιβάλλον και με προκαθορισμένα δεδομένα (πρόγραμμα σπουδών, ωρολόγιο πρόγραμμα κλπ.). Στη συνέχεια, η μη τυπική εκπαίδευση, ορίζεται ως κάθε εκπαιδευτική διαδικασία, η οποία όμως διαδραματίζεται εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η διαδικασία αυτή μπορεί να απευθύνεται σε συγκεκριμένες ομάδες αποδεκτών, ενώ συχνά αποτελεί εναλλακτική λύση έναντι στην τυπική εκπαίδευση (π.χ. εκπαίδευση ενηλίκων). Συγκριτικά με την τυπική εκπαίδευση, η μη τυπική, παρά το γεγονός ότι είναι οργανωμένη διαδικασία μάθησης, λειτουργεί ανεξάρτητα από το χώρο και τον χρόνο. Εφόσον αφορά την Εκπαίδευση ενηλίκων και τη Δια βίου μάθηση, γίνεται αντιληπτό ότι δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα και δεν δεσμεύεται από προγράμματα. Τέλος, ως η άτυπη εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί κάθε διαδικασία που παρέχει ευκαιρίες μάθησης και απόκτησης γνώσεων για το άτομο. Η μάθηση

αυτή προέρχεται από τις καθημερινές εμπειρίες του ατόμου και την επίδραση του περιβάλλοντος του σε αυτό.

Στο επίκεντρο αυτής της διπλωματικής εργασίας βρίσκεται η τυπική εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, στις επόμενες ενότητες θα γίνει διεξοδική παρουσίαση της δομής των εκπαιδευτικών συστημάτων που εντοπίζονται στην Ευρώπη και τον κόσμο. Στο κεφάλαιο αυτό, οι πτυχές που διαφοροποιούν τα εκπαιδευτικά συστήματα αναλύονται σε επίπεδα και τομείς της εκπαίδευσης. Μεγαλύτερη βάση δίνεται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (ISCED 1) και στην κατώτερη Δευτεροβάθμια (ISCED 2). Τα εκπαιδευτικά συστήματα της Γαλλίας, της Φινλανδίας και της Ελλάδας θα αποτελέσουν το αντικείμενο ανάλυσης αυτού του κεφαλαίου. Η επιλογή των συγκεκριμένων χωρών έγινε με βάση την ποικιλομορφία στα μοντέλα οργάνωσης των συστημάτων. Η Γαλλία αποτέλεσε την πρώτη επιλογή, καθώς πρόκειται για ένα κράτος που διαθέτει εκπαιδευτικό σύστημα με Κοινό Πρόγραμμα σπουδών, όπως και η Ελλάδα, πράγμα που βοηθά στη παρουσίαση της ποικιλομορφίας ακόμη και μεταξύ συστημάτων ίδιας οργάνωσης. Η Φινλανδία επιλέχθηκε καθώς, αποτελεί ένα σύστημα Ενιαίας Δομής. Τέλος, η Ελλάδα, δεν μπορούσε να λείπει από την ανάλυση, διότι η έρευνα βασίστηκε στα δεδομένα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι καθημερινά οι εκπαιδευτικοί, που έλαβαν μέρος στο δείγμα.

1.2 Η δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτά διαμορφώνονται σήμερα. Όλα τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω αποτελούν κομμάτι της έκθεσης που συντάχθηκε για το σχολικό και ακαδημαϊκό έτος 2022/2023, και παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του εκπαιδευτικού δικτύου πληροφόρησης Ευρυδίκη.

Διεθνής Τυπική Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (ISCED 2011)

Η Διεθνής Τυπική Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (International Standard Classification of Education, ISCED) αποτελεί ένα εργαλείο αναφοράς για τα εκπαιδευτικά συστήματα παγκοσμίως. Καλύπτει δύο μεταβλητές ταξινόμησης: επίπεδα και τομείς εκπαίδευσης με τις συμπληρωματικές διαστάσεις γενικού, επαγγελματικού, προ-επαγγελματικού προσανατολισμού και προορισμού εκπαίδευσης- αγοράς εργασίας. Η πιο πρόσφατη εκδοχή, ISCED 2011, διακρίνει οκτώ επίπεδα εκπαίδευσης, τα οποία παρατίθενται παρακάτω.

ISCED 0: Εκπαίδευση Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας

Τα προγράμματα αυτού του επιπέδου είναι τυπικά σχεδιασμένα, ώστε να καλύπτουν ολιστικά την πρώιμη γνωστική, σωματική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, αλλά και να εισάγουν τα παιδιά σε ένα οργανωμένο περιβάλλον, εκτός του οικογενειακού. Τα προγράμματα αυτά είναι αναγκαίο να διαθέτουν εκπαιδευτική συνιστώσα.

ISCED 1: Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Τα προγράμματα αυτού του επιπέδου είναι σχεδιασμένα ώστε να παρέχουν στους μαθητές τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες της ανάγνωσης, της γραφής και των μαθηματικών. Ακόμη, καλλιεργούν τη βάση για τη μάθηση και την κατανόηση σημαντικών πεδίων της γνώσης, της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ως προετοιμασία για την εισαγωγή στην κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σε αυτό το επίπεδο, η ηλικία είναι το μοναδικό προαπαιτούμενο, και κυμαίνεται μεταξύ 5 και 7 ετών. Το επίπεδο αυτό έχει συνήθη διάρκεια έξι ετών, αλλά μπορεί να κυμαίνεται και μεταξύ τεσσάρων έως επτά ετών.

ISCED 2: Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Προγράμματα αυτού του επιπέδου είναι ως επί το πλείστον σχεδιασμένα έτσι ώστε, να «οικοδομούν» τη γνώση, βασισμένα στα αποτελέσματα του επιπέδου ISCED 1. Οι μαθητές που φοιτούν σε αυτό το επίπεδο είναι μεταξύ των ηλικιών 10 και 13 ετών, με τα 12 έτη να είναι η πιο συνήθης ηλικία εισαγωγής.

ISCED 3: Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σε αυτό το επίπεδο, τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν ως στόχο την ολοκλήρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την προετοιμασία για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ή την παροχή κατάλληλων ικανοτήτων για επαγγελματική αποκατάσταση, ή και τα δυο. Η είσοδος των μαθητών σε αυτό το επίπεδο γίνεται μεταξύ 14 και 16 ετών.

ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τα προγράμματα σε αυτό το επίπεδο, παρέχουν εκπαιδευτικές εμπειρίες βασισμένες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, προετοιμάζουν τους μαθητές τόσο για την αγορά εργασίας, όσο και για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, προσφέρουν στα άτομα τα απαραίτητα προσόντα για να προχωρήσουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ή την αγορά εργασίας, όταν δεν καθίσταται δυνατό από τα προσόντα που κατέκτησαν στο επίπεδο ISCED 3. Για τη συμμετοχή στο επίπεδο ISCED 4, είναι απαραίτητη η ολοκλήρωση του επιπέδου ISCED 3.

ISCED 5: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση μικρού κύκλου

Οι συμμετέχοντες σε αυτά τα προγράμματα κατακτούν επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες. Συνήθως, βασίζονται στην μάθηση μέσω της πράξης, είναι εξειδικευμένα και προετοιμάζουν τους μαθητές για την είσοδο τους στην αγορά εργασίας. Συχνά, τα προγράμματα αυτά παρέχουν τη δυνατότητα εισαγωγής σε άλλα προγράμματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Για την είσοδο στο επίπεδο ISCED 5 είναι απαραίτητη η επιτυχής ολοκλήρωση των επιπέδων ISCED 3 ή 4, όπου να παρέχεται πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

ISCED 6: Προπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο Εκπαίδευσης

Τα προγράμματα σε αυτό το επίπεδο, αποσκοπούν στην παροχή ακαδημαϊκών ή/και επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων, που οδηγούν στην κατάκτηση πρώτου πτυχίου ή ανάλογης πιστοποίησης. Για την εισαγωγή σε αυτό το επίπεδο, η επιτυχής ολοκλήρωση του επιπέδου ISCED 3 ή 4 είναι απαραίτητη. Ενδέχεται, η είσοδος στο επίπεδο, να κρίνεται από την επιλογή γνωστικών αντικειμένων ή/και από τους βαθμούς που δίνονται στα επίπεδα ISCED 3 ή/και 4. Ακόμη, μπορεί να απαιτείται και επιτυχία σε ανάλογες εξετάσεις. Τέλος, είναι δυνατή και η απλή μετάβαση στο επίπεδο ISCED 6 μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του ISCED 5.

ISCED 7: Μεταπτυχιακό ή ισοδύναμο επίπεδο Εκπαίδευσης

Οι συμμετέχοντες σε αυτά τα προγράμματα κατακτούν προχωρημένες ακαδημαϊκές ή/και επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες, που τους οδηγούν σε δεύτερο πτυχίο ή ανάλογη πιστοποίηση. Τα προγράμματα αυτά είναι προσανατολισμένα στη θεωρητική προσέγγιση, όμως πολλά περιλαμβάνουν και πρακτικές προσεγγίσεις. Τα πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης προσφέρουν αυτά τα προγράμματα, και είναι πάντα σύμφωνα με τις τελευταίες τάσεις της επιστήμης ή/και των καλύτερων επαγγελματικών πρακτικών.

Η εισαγωγή στα προγράμματα του επιπέδου ISCED 7 με στόχο την κατάκτηση δεύτερου και άνω πτυχίων, συνήθως απαιτεί επιτυχή ολοκλήρωση ενός προγράμματος επιπέδου ISCED 6 ή 7. Στην περίπτωση μακροσκελών προγραμμάτων που προετοιμάζουν για την κατάκτηση πρώτου πτυχίου ισοδύναμου με Μεταπτυχιακό τίτλο, τότε η είσοδος απαιτεί την επιτυχή ολοκλήρωση ενός προγράμματος επιπέδου ISCED 3 ή 4 με πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Τέλος, η είσοδος σε τέτοια προγράμματα μπορεί να κρίνεται από την επιλογή γνωστικών αντικειμένων ή/και στους βαθμούς που δίνονται στα επίπεδα ISCED 3 ή/και 4, αλλά μπορεί να απαιτείται και επιτυχία σε εξετάσεις εισαγωγής στο πρόγραμμα.

Στην Ευρώπη η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κατηγοριοποιείται στο επίπεδο ISCED 1 και η Δευτεροβάθμια χωρίζεται στα επίπεδα ISCED 2 (κατώτερη) και 3 (ανώτερη) και είναι

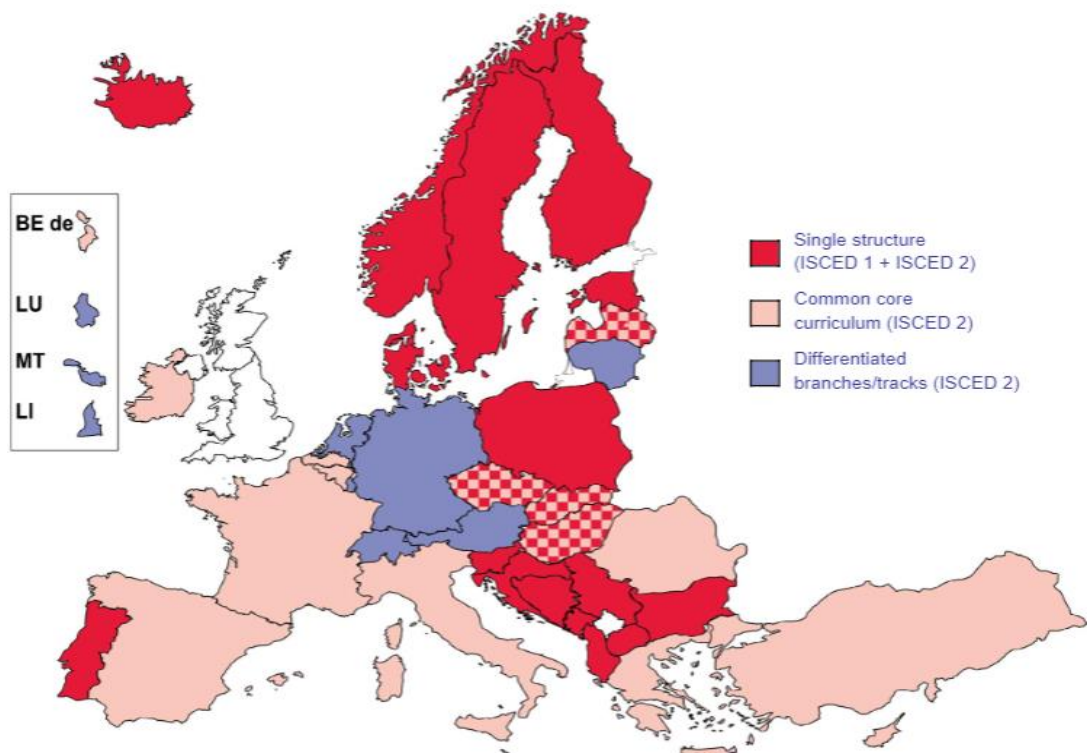
υποχρεωτική σε όλα τα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα. Τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη μπορούν να χωριστούν σε τρία βασικά οργανωτικά μοντέλα, όσον αφορά την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

- i. Εκπαίδευση Ενιαίας Δομής (Single Structure): Από την αρχή έως το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, όλοι οι μαθητές ακολουθούν ένα κοινό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο παρέχει γενική εκπαίδευση. Σε αυτό το μοντέλο δεν υπάρχει μετάβαση από την Πρωτοβάθμια στην κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- ii. Παροχή Κοινού Προγράμματος Σπουδών (Common Core Curriculum): Σε αυτό το μοντέλο, οι μαθητές αφού ολοκληρώσουν επιτυχώς την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ISCED 1, προχωρούν στην κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ISCED 2, όπου ακολουθείται το ίδιο γενικό πρόγραμμα σπουδών.
- iii. Διαφοροποιημένη Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Differentiated branches/tracks): Αφού ολοκληρώσουν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν διακριτά εκπαιδευτικά μονοπάτια ή τύπους εκπαίδευσης, που ξεκινούν είτε από την αρχή είτε κατά τη διάρκεια της κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ISCED 2. Με το πέρας των σπουδών τους, αποκτούν και διαφορετικά πιστοποιητικά.

Σύμφωνα με αυτά τα τρία βασικά οργανωτικά μοντέλα, τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης μπορούν να κατηγοριοποιηθούν, με γνώμονα την ύπαρξη μετάβασης ή όχι, μεταξύ της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στο Διάγραμμα 1.1 απεικονίζεται με σαφήνεια η ύπαρξη όλων των οργανωτικών μοντέλων που απαρτίζουν την Ευρώπη. Γίνεται αντιληπτό ότι, επικρατούν τα μοντέλα της Ενιαίας δομής και του Κοινού Προγράμματος Σπουδών, όμως όπως φαίνεται, στην Τσεχία, την Λευκορωσία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία, η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι Ενιαίας Δομής μέχρι τις ηλικίες των 14, 15 και 16 ετών (ανάλογα με τη χώρα). Σε αυτά τα εκπαιδευτικά συστήματα οι μαθητές μπορούν, από τις ηλικίες των 10, 11 και 13 ετών, να εγγραφούν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν κατώτερη και ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Διάγραμμα 1.1

Βασικά μοντέλα Πρωτοβάθμιας και κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ISCED 1-2) στην Ευρώπη, 2022/2023

Πηγή: Ευρυδίκη

Στο Διάγραμμα 1.1 απεικονίζεται με μεγαλύτερη ευκολία η διασπορά των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη. Με κόκκινο χρώμα φαίνονται τα κράτη που έχουν συστήματα Ενιαίας Δομής, με μωβ τα κράτη που έχουν Διαφοροποιημένη Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, με ροζ τα κράτη που έχουν συστήματα Κοινό Πρόγραμμα Σπουδών. Ενδιαφέρον προκαλεί η απεικόνιση της Λετονίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβακίας και της Τσεχίας με συνδυασμό κόκκινου και ροζ που υποδεικνύει ότι η εκπαίδευση σε αυτά τα συστήματα είναι Ενιαίας Δομής, όμως δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να εγγραφούν σε διαφορετικά ιδρύματα Κατώτερης και Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

1.3 Το Εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας

Γενικά

Το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από ισχυρή κεντρική κρατική παρουσία, τόσο στην οργάνωση, όσο και στη χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης. Το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα, ελέγχεται από το Τμήμα Εθνικής Παιδείας, Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας, το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο που τίθεται από το Κοινοβούλιο, που αφορά τις βασικές αρχές που διέπουν το σύστημα.

Το κράτος καθορίζει λεπτομερώς τα προγράμματα σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. οργανώνει τη διαδικασία εισαγωγής των εκπαιδευτικών, προσλαμβάνει εκπαιδευτικούς που γίνονται δημόσιοι υπάλληλοι, τους παρέχει ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, εκπαιδεύει επιθεωρητές που είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και είναι ο κύριος φορέας χρηματοδότησης του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος ενώ παράλληλα επιδοτεί τα «ιδιωτικά σχολεία υπό σύμβαση». Ύστερα από τη δεκαετία του 1980, οι τοπικές αρχές αναλαμβάνουν ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο στη διακυβέρνηση, διασφαλίζοντας τις υλικές λειτουργίες του συστήματος (κατασκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων, σχολικές μεταφορές, προμήθειες εκπαιδευτικών υλικών κ.λπ.).

Η επίσημη γλώσσα που διδάσκεται στη Γαλλία είναι τα γαλλικά και η εκπαίδευση είναι δωρεάν και προσβάσιμη για όλους. Η Γαλλία έχει μακρά παράδοση στη προσχολική εκπαίδευση, η οποία παρέχεται από τα Νηπιαγωγεία (*écoles maternelles*) για παιδιά ηλικίας 3 έως 6 ετών και παρά το γεγονός ότι είναι προαιρετική, αποτελεί βασικό κομμάτι του γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος και βρίσκεται υπό την επίβλεψη του Τμήματος Εθνικής Παιδείας, Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Το πρόγραμμα σπουδών που τίθεται από το Τμήμα Εθνικής Παιδείας είναι κοινό για όλους τους μαθητές που φοιτούν στο *collège unique* (ISCED 2) μέχρι την ηλικία των 15 ετών. Η πρώτη διαφοροποίηση εισάγεται στο τέλος της κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπου οι μαθητές επιλέγουν εάν θα παρακολουθήσουν γενικά, τεχνολογικά ή επαγγελματικά λύκεια (*general, technological, vocational lycées*). Όλα τα λύκεια προετοιμάζουν, για τρία χρόνια, τους μαθητές για τη κατάκτηση του κρατικού διπλώματος (*baccalauréat*), το οποίο τους δίνει τη δυνατότητα να ακολουθήσουν ανώτερη εκπαίδευση και να εισαχθούν σε πανεπιστήμια. Η ανώτερη εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από τη

συνύπαρξη δυο συστημάτων. Από τη μια, τα Πανεπιστήμια, τα οποία είναι δημόσια ιδρύματα που έχουν πολιτική ανοιχτών αιτήσεων (εκτός από τα Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα Τεχνολογίας-Instituts Universitaires de Technologie) ή ολοκληρωμένες προπαρασκευαστικές τάξεις - classes préparatoires intégrées και από την άλλη, ένας μη πανεπιστημιακός τομέας, που λειτουργεί με μια άκρως επιλεκτική πολιτική εισδοχής πτυχιούχων που έχουν παρακολουθήσει δύο χρόνια προπαρασκευαστικών μαθημάτων.

Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στη Γαλλία η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται κατά κύριο λόγο από τα Δημοτικά σχολεία (Écoles élémentaires), στα οποία εισάγονται παιδιά ηλικίας 6 έως 11 ετών. Ακόμη, υπάρχουν Δημοτικά σχολεία που προσφέρουν και τμήματα προσχολικής εκπαίδευσης. Όλα τα παιδιά που έχουν συμπληρώσει τα έκτα γενέθλιά τους κατά τη διάρκεια του πολιτικού έτους υποχρεούνται να εγγραφούν στο δημοτικό σχολείο τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους: δεν υπάρχει κριτήριο ωριμότητας για τα παιδιά. Ωστόσο, τα παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο και τα οποία κρίνονται από τους δασκάλους ότι έχουν ήδη μαθησιακές δυσκολίες, θα μπορούσαν να κρατηθούν στο νηπιαγωγείο για ένα επιπλέον έτος μετά από εξέταση από μια εξειδικευμένη επιτροπή. Αυτό λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του σχολείου και των γονέων, την ψυχολογική εξέταση του παιδιού και, εάν χρειάζεται, τις απόψεις των γιατρών ή των ειδικών που εργάζονται με το παιδί (λογοθεραπευτής, θεραπευτής, ψυχοθεραπευτής κ.λπ.).

Η γεωγραφική πρόσβαση στα δημοτικά σχολεία είναι εγγυημένη σε όλη τη γαλλική επικράτεια. Το άρθρο L212-2 του Κώδικα Παιδείας ορίζει ότι «Όλοι οι δήμοι πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον ένα δημόσιο δημοτικό σχολείο». Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές εγγράφονται στον σχολικό τομέα που βρίσκεται πλησιέστερα στο σπίτι τους. Οι σχολικοί τομείς για τα δημοτικά σχολεία ορίζονται από δημοτικά συμβούλια. Οι γονείς που επιθυμούν να εγγράψουν το παιδί τους σε σχολείο εκτός του τομέα τους θα πρέπει, να ζητήσουν απαλλαγή από το δημαρχείο των δήμων τους ή να υποβάλουν αίτηση στον αντίστοιχο δήμο υποδοχής. Οι αιτήσεις χορήγησης και παραλαβής ενδέχεται να απορριφθούν.

Το Δημοτικό σχολείο σηματοδοτεί την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, και είναι δωρεάν στα κρατικά σχολεία. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας είναι η αρμόδια αρχή που επιβλέπει όσα αφορούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικοί κ.λπ.). Οι δήμοι παρέχουν και διαχειρίζονται τα κτίρια των Δημοτικών σχολείων. Σύμφωνα με το άρθρο L321-3 του Γαλλικού Εκπαιδευτικού Κώδικα, η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

διασφαλίζει την απόκτηση των απαραίτητων εργαλείων της γνώσης: προφορικό και γραπτό λόγο, ανάγνωση, μαθηματικά και επίλυση προβλημάτων. Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση θα πρέπει να συμβάλλει στην ανάπτυξη της καλλιτεχνικής ευαισθησίας, των χειρωνακτικών δεξιοτήτων, σωματικών και αθλητικών ικανοτήτων των παιδιών. Πρέπει να δώσει στους μαθητές στοιχεία ιστορίας, γεωγραφίας, επιστήμης και τεχνολογίας. Θα πρέπει επίσης, να παρέχει τη διδασκαλία τουλάχιστον μιας σύγχρονης ξένης γλώσσας. Τέλος, μαζί με την οικογένεια, διδάσκει την ηθική και την αγωγή, ώστε να εξασφαλίσει άρτιους μελλοντικούς πολίτες.

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχει διάρκεια 5 ακαδημαϊκών ετών. Οι διδασκαλίες ακολουθούν ένα ειδικά προσαρμοσμένο πρόγραμμα σπουδών που αναπτύσσεται σε 2 κύκλους, τον βασικό κύκλο διδασκαλίας (Κύκλος 2) και τον κύκλο ενοποίησης (Κύκλος 3). Οι δυο κύκλοι παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω, μαζί με τα χαρακτηριστικά κάθε ακαδημαϊκού έτους:

Βασικός Κύκλος

- 1^ο έτος: Προπαρασκευαστική τάξη (CP – cours préparatoire)
- 2^ο έτος: Πρώτη τάξη Δημοτικού Σχολείου (CE1 – cours élémentaire 1)
- 3^ο έτος: Δεύτερη τάξη Δημοτικού Σχολείου (CE2 - cours élémentaire 2)

Κύκλος Ενοποίησης

- 4^ο έτος: Πρώτη Ενδιάμεση τάξη (CM1 – cours moyen 1)
- 5^ο έτος: Δεύτερη Ενδιάμεση τάξη (CM2 – cours moyen 2)

Ο κύκλος ενοποίησης συνεχίζεται στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και λήγει στο τέλος του πρώτου έτους (έκτο κατά σειρά).

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαρκεί 7 χρόνια, από τη Sixième (ISCED 2, μαθητές 11 ετών) έως το Terminale (ISCED 3, μαθητές 18 ετών). Χωρίζεται σε δύο εκπαιδευτικά επίπεδα: κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (4 έτη), η οποία παρέχεται στα κολέγια και ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (3 έτη), που παρέχεται στα λύκεια.

Συνεχίζοντας από το δημοτικό σχολείο, ο πρωταρχικός στόχος ενός κολεγίου είναι να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες του κοινού πυρήνα της γνώσης, των δεξιοτήτων και της κουλτούρας και να προετοιμαστούν για την εξειδίκευσή τους. Η μετάβαση από το κολέγιο στο λύκειο είναι το πρώτο βήμα στην πορεία ενός μαθητή προς την εξειδίκευση – τα παιδιά θα συνεχίσουν το σχολείο τους είτε σε ένα «λύκειο που παρέχει γενική και τεχνολογική εκπαίδευση» είτε σε ένα «επαγγελματικό λύκειο». Ο σύμβουλος της

τάξης συνιστά την κατάλληλη πορεία στις οικογένειες των μαθητών στο τέλος του κολεγίου, βασίζοντας τις συστάσεις του στις σχολικές εκθέσεις και στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Η εκπαίδευση που παρέχεται στα κολέγια παρέχεται σε 4 σχολικά έτη και 2 εκπαιδευτικούς κύκλους:

- 1ο έτος ή «Sixième» – κύκλος ενοποίησης.
- 2ο έτος ή «Cinquième» – μετέπειτα κύκλος.
- 3ο έτος ή «Quatrième» – μετέπειτα κύκλος.
- 4ο έτος ή «Troisième» – μετέπειτα κύκλος.

Η πρώτη εθνική εξέταση Diplôme National du Brevet (DNB - Εθνικό πιστοποιητικό Brevet) πραγματοποιείται στο τέλος της φοίτησης στο κολέγιο. Η επιτυχία στο DNB δεν προϋποθέτει την είσοδο στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (λύκειο).

Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται σε γενικά και τεχνολογικά λύκεια ή σε επαγγελματικά λύκεια και έχει διάρκεια 3 ετών:

- 1ο έτος ή "Seconde";
- 2ο έτος ή "Première";
- 3ο έτος ή «Terminale».

Είτε είναι γενικό είτε επαγγελματικό, το λύκειο παρέχει μεγάλη ποικιλία σε πιθανές ευκαιρίες κατάρτισης. Οδηγεί σε ανώτερες σπουδές ή στην άμεση πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Γαλλία παρέχει τρεις εκπαιδευτικές διαδρομές: γενική, τεχνολογική και επαγγελματική:

- το μονοπάτι της γενικής εκπαίδευσης προετοιμάζει τους μαθητές για μακροχρόνιες ανώτερες σπουδές.
- το τεχνολογικό μονοπάτι προετοιμάζει κυρίως τους μαθητές για ανώτερες τεχνολογικές σπουδές: λύκεια που προετοιμάζουν για την κατάκτηση του Brevet de technicien supérieur (BTS-Superior technician's Certificate), το Diplôme des métiers d'art (DMA - art trade diploma) ή το Diplôme des métiers d'art- DUT). Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε μακροχρόνιες σπουδές, με φοιτητές που παρακολουθούν μια τάξη να προετοιμάζονται για την είσοδο σε ένα Grande École ή να συνεχίζουν να σπουδάζουν για πτυχίο επαγγελματικής εκπαίδευσης μετά την απόκτηση του BTS ή του DUT.

- η επαγγελματική πορεία οδηγεί κυρίως σε ενεργό επαγγελματική ζωή, αλλά δίνει επίσης την ευκαιρία στους σπουδαστές να συνεχίσουν τις σπουδές τους κατακτώντας υψηλότερα επίπεδα προσόντων (BTS, DUT). Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή μαθητείας: οι μαθητευόμενοι ολοκληρώνουν την πρακτική άσκηση, εναλλάξ μεταξύ της εταιρείας και ενός Centre de formation d'apprentis (CFA - κέντρο κατάρτισης μαθητευομένων). Το Τμήμα Εθνικής Παιδείας, Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας είναι υπεύθυνο για την εκπαιδευτική παρακολούθηση όλων των μαθημάτων κατάρτισης που παρέχονται σε όσους έχουν επιλέξει τον συγκεκριμένο δρόμο απόκτησης προσόντων.

Το δίπλωμα που απονέμεται στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι το απολυτήριο, το οποίο αποτελεί και ένδειξη επιτυχούς ολοκλήρωσης των σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και του πρώτου πτυχίου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα η πρόσβαση στις ανώτερες σπουδές εξαρτάται από την απόκτησή του. Οι μαθητές επαγγελματικών λυκείων μπορούν επίσης να προετοιμαστούν για το Certificat d'aptitude professionnelle (CAP - Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Ικανότητας) ή το Brevet d'Études Professionnelles (BEP - Πιστοποιητικό Επαγγελματικών Σπουδών). Η μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 4) είναι σχεδόν ανύπαρκτη στη Γαλλία, καθώς το δίπλωμα που επικυρώνει την ολοκλήρωση των σπουδών της τριτοβάθμιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) (το απολυτήριο) είναι επίσης ο πρώτος βαθμός τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5).

Μετα-δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η δημόσια υπηρεσία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνει όλη τη μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σύμφωνα με το άρθρο L123-3 του Εκπαιδευτικού Κώδικα, οι αποστολές της είναι:

- αρχική και συνεχιζόμενη δια βίου κατάρτιση.
- επιστημονική και τεχνολογική έρευνα, η διάδοση και η προώθηση των αποτελεσμάτων της.
- Καθοδήγηση και επαγγελματική ένταξη.
- Η διάδοση του ανθρωπιστικού πολιτισμού μέσω της ανάπτυξης των κοινωνικών επιστημών, της επιστημονικής, τεχνικής και βιομηχανικής κουλτούρας.
- συμμετοχή στην κατασκευή του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας.
- Διεθνής συνεργασία.

Το γαλλικό σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χαρακτηρίζεται από τη συνύπαρξη ποικιλίας ιδρυμάτων που αποτελούν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν σε διαφορετικές νομικές κατηγορίες, στο Βιβλίο VII του κανονιστικού μέρους του Εκπαιδευτικού Κώδικα και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων τα δημόσια πανεπιστήμια., τα σχολεία και ιδρύματα εκτός πανεπιστημίων, ιδιωτικά ή δημόσια, τα écoles normales supérieures, τα γαλλικά σχολεία στο εξωτερικό και τα Grands Établissements.

Αυτά τα ιδρύματα προσφέρουν μαθήματα με διαφορετικούς στόχους και απαιτήσεις εισαγωγής. Αν και το απολυτήριο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση σε όλα τα μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν είναι επαρκής προϋπόθεση για ορισμένα είδη μαθημάτων. Επομένως, μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ μαθημάτων που είναι ελεύθερης πρόσβασης: πρόκειται για πανεπιστημιακά μαθήματα όπου η εγγραφή γίνεται σε επίπεδο πτυχίου, σε μαθήματα στα οποία η πρόσβαση γίνεται κατόπιν επιλογής βάσει αρχείου εισαγωγής: classes préparatoires aux grandes écoles (CPGE), sections de techniciens supérieurs (STS), σε μαθήματα που παρέχονται σε πανεπιστημιακά ιδρύματα τεχνολογίας (IUT), σε επαγγελματικά πανεπιστημιακά ιδρύματα (IUP), σε ανώτατα εκπαιδευτικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα (INSPE) και σε εξειδικευμένα σχολεία. Τέλος, σε μαθήματα που απαιτούν διαγωνιστικές εισαγωγικές εξετάσεις που προσφέρονται στις «grandes écoles».

Όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα περισσότερα από τα μαθήματά τους διαρθρώνονται σε τρεις κύκλους σπουδών (Πτυχίο, Μεταπτυχιακό και Διδακτορικό) και σε μονάδες ECTS, σύμφωνα με τις αρχές της Διαδικασίας της Μπολόνια. Επιπλέον, τα ακαδημαϊκά έτη βασίζονται σε εξαμηνιαίο ημερολόγιο.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Από το 1971, η γαλλική νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα στην εκπαίδευση ενηλίκων (νόμος αρ. 71-575 της 16ης Ιουλίου 1971). Βασικός στόχος της είναι να αναπτύξει την επαγγελματική ένταξη ή επανένταξη των ενηλίκων, να τους διατηρήσει στην απασχόληση και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Με αυτό τον τρόπο οι εργαζόμενοι μπορούν να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες εργασίας, να προωθήσουν την κοινωνική τους πρόοδο μέσω της πρόσβασης στα διάφορα επίπεδα του πολιτισμού και επαγγελματικών προσόντων, και της συμβολής τους στην πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Την ευθύνη για την εκπαίδευση ενηλίκων μοιράζονται όλοι οι εμπλεκόμενοι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι (καθένας από τους οποίους μπορεί να ενεργήσει

ανεξάρτητα). Από αυτή την άποψη, το κράτος δεν έχει την ίδια κυρίαρχη θέση όπως στην αρχική εκπαίδευση. Η συνεχής κατάρτιση αποτελεί άμεση και συμπληρωματική ευθύνη πολλών εταίρων (βλ. 8.1), ιδίως το κράτος, οι περιφέρειες και οι κοινωνικοί εταίροι ορίζουν το πλαίσιο και την παροχή της συνεχιζόμενης κατάρτισης: τα κριτήρια και οι ρυθμίσεις που παρέχουν πρόσβαση στη συνεχιζόμενη κατάρτιση βασίζονται γενικά στην επιβεβαίωση από τις δημόσιες αρχές διεπαγγελματικών συμφωνιών που έχουν υπογραφεί από τους κοινωνικούς εταίρους διαφορετικών τομέων δραστηριότητας. Το κράτος, οι περιφέρειες και οι κοινωνικοί εταίροι (μέσω των χειριστών δεξιοτήτων) και οι εταιρείες διαχειρίζονται τη χρηματοδότηση της συνεχιζόμενης κατάρτισης και είναι υπεύθυνοι για την παροχή της.

Όσον αφορά τους εκπαιδευόμενους, η συνεχής εκπαίδευση μπορεί να αναληφθεί από όλους τους ενήλικες άνω των 18 ετών. Οι διαδικασίες εισαγωγής εξαρτώνται από την κατάσταση του κάθε εκπαιδευόμενου: εργαζόμενοι, άτομα που αναζητούν εργασία ή άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η τελευταία σημαντική εξέλιξη στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης χρονολογείται από τον νόμο αριθ. 2018-771 της 5ης Σεπτεμβρίου 2018 για την ελευθερία επιλογής του επαγγελματικού μέλλοντος. Στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, ο νόμος αυτός αναμόρφωσε τον Προσωπικό Λογαριασμό Εκπαίδευσης (CPF), ο οποίος απαριθμεί τα δικαιώματα που αποκτούν οι εργαζόμενοι κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής και μέχρι τη συνταξιοδότησή τους, καθώς και την κατάρτιση από την οποία μπορούν να επωφεληθούν. Ο νόμος δημιούργησε επίσης την France Compétences, η οποία είναι υπεύθυνη για την οργάνωση, την καθοδήγηση και τη ρύθμιση του τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης. Τέλος, από το 2002, υπάρχει ένα σύστημα για τη διαπίστευση και την επικύρωση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης: το Validation of Acquired Experience.

1.4 Το Εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας

Γενικά

Στη Φινλανδία υπάρχει μεγάλη ομόνοια όσον αφορά την εκπαίδευση. Ιδίως, μεταξύ των πολιτικών κομμάτων οι στόχοι είναι κοινί και ενιαίοι. Είναι σύνηθες να εγκρίνονται μεσοπρόθεσμα πλάνα για την εκπαίδευση παρά τις αλλαγές των Κυβερνήσεων, με αποτέλεσμα η ανάπτυξη της εκπαίδευσης να θεωρείται ότι συνεχίζεται με σταθερό και προβλέψιμο ρυθμό.

Μία από τις βασικές αρχές της φινλανδικής εκπαίδευσης, είναι ότι κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει ίση πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας. Οι ίδιες ευκαιρίες εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι διαθέσιμες για όλους ανεξάρτητα από την εθνικότητα, την ηλικία, το βιοτικό επίπεδο ή την οικονομική τους κατάσταση, γεγονός που πρεσβεύει κατά παράδοση η Φινλανδία. Η εκπαίδευση είναι δωρεάν σε όλα τα επίπεδα, από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ η ποιότητα της εκπαίδευσης διασφαλίζεται μέσω του συστήματος διεύθυνσης και όχι με ελεγκτικά μέσα, καθώς δεν υφίσταται κάποιο σύστημα επιθεώρησης.

Η Κυβέρνηση είναι το υψηλότερο όργανο της κρατικής διοίκησης και αποτελείται από 12 υπουργεία, εκ των οποίων, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι αρμόδιο για την προετοιμασία των θεμάτων της αρμοδιότητάς του. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού λειτουργεί ως μέρος της Κυβέρνησης και καλύπτει το εξής φάσμα αρμοδιοτήτων:

- Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, εκπαίδευση, κατάρτιση και έρευνα,
- τέχνες, πολιτισμός, αθλητισμός και εργασία των νέων,
- αρχαία, μουσεία και δημόσιες βιβλιοθήκες,
- την Ευαγγελική Λουθηρανική Εκκλησία, την Ορθόδοξη Εκκλησία και άλλες θρησκευτικές κοινότητες,
- φοιτητική οικονομική ενίσχυση,
- πνευματικά δικαιώματα.

Υπάρχουν και άλλα Υπουργεία που εμπλέκονται σε ορισμένους ειδικούς κλάδους της εκπαίδευσης, όπως το Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων και Απασχόλησης της Φινλανδίας είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας και το Υπουργείο Άμυνας είναι υπεύθυνο για το Πανεπιστήμιο Εθνικής Άμυνας.

Η Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση βοηθά το έργο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στην προετοιμασία των αποφάσεων για την εκπαιδευτική πολιτική, αλλά και στην εφαρμογή τους. Το πεδίο δραστηριοτήτων της Φινλανδικής Εθνικής Υπηρεσίας για την Εκπαίδευση περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την προετοιμασία των εθνικών βασικών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και την προώθηση της διεθνοποίησης στην εκπαίδευση. Δημοσιεύει ακόμη, πληροφορίες σχετικά με το κόστος της εκπαίδευσης, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, του αριθμού φοιτητών, των υποψηφίων και των αποφοίτων. Ο οργανισμός συμμετέχει επίσης στην ανταλλαγή πληροφοριών για την εκπαίδευση σε διεθνές επίπεδο μέσω ανάλογων ευρωπαϊκών δικτύων.

Την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης την έχουν οι δήμοι. Μάλιστα, κάθε δήμος έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει φορολογία στους πολίτες για την παροχή αυτών των υπηρεσιών. Μεταξύ άλλων οι βασικές υπηρεσίες που παρέχουν είναι:

- προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα
- προσχολική και βασική εκπαίδευση
- πρόνοια για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με ειδικές ανάγκες
- διαχείριση των αποβλήτων
- παραγωγή ενέργειας.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση αρχίζει το ημερολογιακό έτος όπου ένα παιδί συμπληρώνει τα επτά του και τελειώνει, όταν το παιδί έχει ολοκληρώσει το αναλυτικό πρόγραμμα της βασικής εκπαίδευσης ή όταν περάσουν δέκα χρόνια από την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσής του. Αν και υπάρχει υποχρεωτική εκπαίδευση, η φοίτηση στο σχολείο δεν είναι υποχρεωτική και οι γονείς μπορούν να οργανώσουν τη διδασκαλία για τα παιδιά τους στο σπίτι. Σε τέτοιες περιπτώσεις, αποτελεί καθήκον του δήμου να επιβλέπει την ολοκλήρωση των προγραμμάτων υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και έχει διάρκεια ένα χρόνο. Στόχος της είναι να παρέχει τις βάσεις για την ανάπτυξη και τη μάθηση. Οι δήμοι είναι καταστατικά υποχρεωμένοι να παρέχουν μια δωρεάν θέση για όλα τα παιδιά στην προσχολική εκπαίδευση σε κέντρα ΠΦΥ, όσο και σε σχολεία. Οι γονείς ή οι κηδεμόνες του παιδιού είναι υπεύθυνοι να διασφαλίσουν ότι το παιδί συμμετέχει στην προσχολική εκπαίδευση ή σε άλλες δραστηριότητες που πληρούν τους στόχους για την προσχολική εκπαίδευση. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι παροχής εκπαίδευσης και φροντίδας στην προσχολική ηλικία είναι τα Κέντρα ΠΦΥ, η οικογενειακή ημερήσια φροντίδα και η ομαδική οικογενειακή ημερήσια φροντίδα. Οι ιδιωτικοί πάροχοι, οι ενορίες και οι ΜΚΟ προσφέρουν εναλλακτικές ευκαιρίες για προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Ανεξάρτητα από τον πάροχο, η εκπαίδευση και οι στόχοι της βασίζονται σε ένα τοπικό πρόγραμμα σπουδών που καταρτίζεται στο πλαίσιο του εθνικού βασικού προγράμματος σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση. Τέλος, λαμβάνεται υπόψη η γλώσσα και η κουλτούρα κάθε παιδιού. Όλα τα παιδιά που μιλούν Φινλανδικά, Σουηδικά ή Σάμι δέχονται υπηρεσίες εκπαίδευσης και φροντίδας στη μητρική τους γλώσσα, κατά τη προσχολική ηλικία. Παιδιά με άλλη γλώσσα και πολιτισμικό υπόβαθρο, υποστηρίζονται αναλόγως, σε συνεργασία με εκπροσώπους των πολιτισμών τους. Η

κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι αρμόδια για την προετοιμασία και την εφαρμογή της πολιτικής για την εκπαίδευση και την επιστήμη.

Με βάση κυβερνητικές αποφάσεις η Βουλή ορίζει το περιεχόμενο της νομοθεσίας και τους εθνικούς στόχους για την εκπαίδευση. Το εθνικό πρόγραμμα σπουδών (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014) καθορίζεται από την Εθνική Φινλανδική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση. Περιλαμβάνει και ορίζει τα εξής:

- τους στόχους και τα βασικά περιεχόμενα,
- τις αρχές της αξιολόγησης των μαθητών, της εκπαίδευσης για ειδικές ανάγκες και της εκπαιδευτικής καθοδήγησης,
- τις αρχές μιας καλής κουλτούρας λειτουργίας,
- την έννοια της μάθησης.

Παρέχει επίσης κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο προσαρμογής του προγράμματος σπουδών στη διδασκαλία σε μια ξένη γλώσσα ή διδασκαλία με βάση συγκεκριμένες παιδαγωγικές μεθόδους.

Το εθνικό πρόγραμμα σπουδών για τη βασική εκπαίδευση (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014) ορίζει τους πιο βασικούς στόχους του, οι οποίοι είναι:

- η ανάπτυξη των σχολείων ως κοινοτήτων μάθησης
- η χαρά της μάθησης
- το κλίμα συνεργασίας
- η προώθηση της αυτονομίας των μαθητών στη μελέτη και στη σχολική ζωή.

Στο φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, δίνεται μεγάλη βαρύτητα στις ικανότητες που διέπουν όλες τις πτυχές της ζωής και που είναι χρήσιμες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος. Ως τέτοιες, χαρακτηρίζονται οι ικανότητες που αποτελούν ένα μείγμα γνώσεων, δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων και θέλησης. Ικανότητα σημαίνει επίσης, η δυνατότητα εφαρμογής γνώσεων και δεξιοτήτων σε μια δεδομένη κατάσταση. Στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών, οι μαθησιακοί στόχοι των ικανοτήτων διακρίνονται σε επτά τομείς. Οι περιοχές αυτές είναι:

- Σκέψη και εξάσκηση στην διαδικασία της μάθησης
- Πολιτιστικός γραμματισμός, επικοινωνία και έκφραση
- Διαχείριση θεμάτων της καθημερινότητας, φροντίδα του εαυτού και των άλλων
- Πολυγραμματισμός
- Δεξιότητες ΤΠΕ

- Δεξιότητες επιχειρηματικής και επαγγελματικής ζωής
- Συμμετοχή στην οικοδόμηση βιώσιμου μέλλοντος.

Οι τοπικές αρχές και τα σχολεία ενθαρρύνονται, ώστε να καλλιεργήσουν την ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων και να ανακαλύψουν νέους τρόπους για να επιτύχουν τους στόχους που έχουν τεθεί. Συνεπώς, τα βασικά προγράμματα σπουδών για όλα τα μαθήματα έχουν γραφτεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι στόχοι ικανοτήτων, να συνδέονται με τους μαθησιακούς στόχους του αντικειμένου. Οι ικανότητες αξιολογούνται επίσης, ως μέρος της αξιολόγησης του μαθησιακού αντικειμένου. Με αυτό τον τρόπο, τα σχολικά μαθήματα ενισχύουν την ανάπτυξη και των επτά τομέων ικανοτήτων. Οι πάροχοι εκπαίδευσης – συχνότερα οι δήμοι – και τα ίδια τα σχολεία, προετοιμάζουν τα δικά τους πιο ενδεδειγμένα προγράμματα σπουδών, σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα σπουδών, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνουν υπόψη και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την παροχή της εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, τα τοπικά προγράμματα σπουδών πρέπει να ορίζουν για παράδειγμα τις βασικές αρχές και τους εκπαιδευτικούς και διδακτικούς στόχους. Πρέπει επίσης να εξετάζεται το γλωσσικό πρόγραμμα, η κατανομή ωρών μαθήματος, η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας και να λαμβάνονται υπόψη και οι μαθητές που χρήζουν ειδικής υποστήριξης ή ανήκουν σε διαφορετικές γλωσσικές και πολιτιστικές ομάδες.

Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Το φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί ένα σύστημα ενιαίας δομής, όπου οι μαθητές παρακολουθούν ένα πρόγραμμα σπουδών με ενιαία στοχοθεσία, χωρίς μετάβαση μεταξύ Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η υποχρεωτική βασική εκπαίδευση διαθέτει πεδίο εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος τα εννέα έτη και ο στόχος της είναι να προετοιμάσει υπεύθυνους πολίτες του κόσμου που κατέχουν πολύπλευρες γνώσεις και δεξιότητες της μάθησης και της ζωής. Η εκπαίδευση στη Φινλανδία στοχεύει στη συμμετοχή όλων στη σχολική εκπαίδευση. Είναι καθήκον των τοπικών αρχών να οργανώνουν την εκπαίδευση στις περιοχές τους σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες. Για παράδειγμα, αν ένας δήμος έχει κατοίκους που μιλούν φινλανδικά και σουηδικά, απαιτείται να παρέχει τη βασική εκπαίδευση και στις δύο γλώσσες. Τέλος, οι τοπικές αρχές πρέπει να παρέχουν θέσεις για κάθε μαθητή της περιοχής τους, ώστε να αποφεύγεται η μετακίνηση των μαθητών σε άλλους δήμους.

Ο νόμος περί βασικής εκπαίδευσης (Perusopetuslaki) ρυθμίζει τα γνωστικά αντικείμενα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών της βασικής εκπαίδευσης, ενώ η Κυβέρνηση αποφασίζει για τη συνολική κατανομή του χρόνου και τον ελάχιστο αριθμό μαθημάτων για τα

βασικά μαθήματα. Τα σχολεία με τη σειρά τους, μπορούν να επικεντρωθούν σε διαφορετική θεματολογία λόγω της ευέλικτης κατανομής του χρόνου. Στο πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνονται και μαθήματα επιλογής, τα οποία επιλέγονται από τους γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών, ενώ παράλληλα γίνεται και μια εισαγωγή στα δεδομένα της επαγγελματικής ζωής.

Ένα σχολικό έτος έχει 38 εβδομάδες, επομένως, ένα ετήσιο εβδομαδιαίο μάθημα σημαίνει συνολικά 38 μαθήματα. Κάθε μάθημα διαρκεί 45 λεπτά διδασκαλίας, οπότε για παράδειγμα στα Μαθηματικά, η κατανομή των ωρών ορίζει ότι πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον 38×32 μαθήματα = 1216 μαθήματα κατά τη διάρκεια των εννέα ετών της βασικής εκπαίδευσης. Αυτά τα 32 μαθήματα χωρίζονται σε τρεις ενότητες:

- τουλάχιστον 6 ετησίως εβδομαδιαία μαθήματα (= 228) που πρέπει να διδάσκονται μεταξύ των τάξεων 1-2,
- τουλάχιστον 15 ετησίως εβδομαδιαία (= 480) μεταξύ των τάξεων 3 – 6,
- τουλάχιστον 11 ετησίως εβδομαδιαία (=352) μεταξύ των τάξεων 7 – 9.

Οι τοπικές αρχές ή τα σχολεία μπορούν να αποφασίσουν για τον τρόπο κατανομής των μαθημάτων σε διαφορετικές τάξεις, παρ' όλα αυτά το εθνικό πρόγραμμα παρέχει κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις για τις μεθόδους διδασκαλίας και το υλικό διδασκαλίας. Ωστόσο, ο δάσκαλος επιλέγει μεθόδους εργασίας κατάλληλες για διαφορετικές ηλικίες και διάφορες μαθησιακές καταστάσεις, πάντα σε αλληλεπίδραση με τους μαθητές του. Τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών θεμάτων και η ανάπτυξη των ικανοτήτων λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή των μεθόδων εργασίας. Συχνά προκρίνονται οι πειραματικές μέθοδοι εργασίας και η εμπλοκή όλων των αισθήσεων, διότι αυξάνουν τη βιωματική φύση της μάθησης και ενισχύουν τα κίνητρα. Οι μαθητές εκπαιδεύονται στο να ενεργούν σε διάφορους ρόλους, να μοιράζονται καθήκοντα μεταξύ τους και να αναλαμβάνουν την ευθύνη τόσο για προσωπικούς όσο και για κοινούς στόχους.

Εκτός από τα σχολικά βιβλία και το διδακτικό υλικό, οι εκπαιδευτικοί αποφασίζουν για τη χρήση των ΤΠΕ. Οι πάροχοι εκπαίδευσης κάθε περιοχής διαθέτουν το απαραίτητο εκπαιδευτικό υλικό. Τα σχολικά βιβλία και άλλο υλικό είναι δωρεάν για τους μαθητές. Το εκπαιδευτικό υλικό παράγεται κυρίως από εμπορικούς εκδότες, ενώ δεν υφίσταται έλεγχος του. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν τον εθνικό ιστότοπο (ο οποίος διατηρείται και ενημερώνεται από την Εθνική Φινλανδική Υπηρεσία για την Εκπαίδευση) που περιέχει πληροφορίες και υποστήριξη για τη διδασκαλία, όπως και διαδικτυακό εκπαιδευτικό υλικό. Οι

δάσκαλοι αποφασίζουν για τις εργασίες των μαθητών εκτός σχολείου, καθώς δεν υπάρχουν επίσημες συστάσεις σχετικά με την εργασία στο σπίτι.

Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Με την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής βασικής εκπαίδευσης που έχει διάρκεια εννέα έτη, οι μαθητές μπορούν να επιλεγθούν για τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή την επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Υπάρχει επιπλέον η δυνατότητα οι μαθητές να προχωρήσουν απευθείας στην αγορά εργασίας. Ένας από τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής της Φινλανδίας, είναι να παρέχει, σε κάθε ηλικιακή ομάδα, ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως και η βασική εκπαίδευση, είναι δωρεάν, με μόνη διαφορά ότι, οι μαθητές της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει οι ίδιοι να αγοράσουν τα σχολικά βιβλία, το διδακτικό και εκπαιδευτικό υλικό. Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση βασίζεται στο αναλυτικό πρόγραμμα της βασικής εκπαίδευσης. Το γενικό πρόγραμμα σπουδών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει τριετή διάρκεια. Στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι μαθητές συμμετέχουν στις εθνικές εξετάσεις εγγραφών, οι οποίες παρέχουν τις λίστες φοιτητών προς εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιλέγουν τους μαθητές τους αυτόνομα, ενώ η επιλογή βασίζεται στην απόδοση του αιτούντος σε σπουδές προηγούμενων ετών. Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται από την τοπική αρχή, μια κοινή δημοτική αρχή, μια εγγεγραμμένη ένωση, ένα ίδρυμα ή το κράτος, εφόσον ο πάροχος έχει εξουσιοδοτηθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έχει ως στόχο να παρέχει στους μαθητές τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την απόκτηση επαγγελματικής ικανότητας καθώς και τη δυνατότητα για περαιτέρω σπουδές. Με την ολοκλήρωση ενός επαγγελματικού τίτλου διάρκειας τριών ετών, οι φοιτητές μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για την κατάκτηση του τίτλου σπουδών είναι απαραίτητα η εκπαίδευση στην εργασία, ως εκ τούτου τα επαγγελματικά προσόντα μπορούν να ολοκληρωθούν και ως μαθητεία σε συνδυασμό με τα απαραίτητα μαθήματα. Ο πάροχος ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης

μπορεί να είναι τοπική αρχή (δήμος), κοινή δημοτική αρχή, ίδρυμα ή άλλη εγγεγραμμένη ένωση ή κρατική εταιρεία.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Το σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Φινλανδίας αποτελείται από δύο τομείς: τα πανεπιστήμια και τα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών. Η αποστολή των πανεπιστημίων είναι να διεξάγουν επιστημονική έρευνα και να παρέχουν εκπαίδευση βασισμένη σε αυτήν. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι δωρεάν για φοιτητές από την περιοχή της ΕΕ και της Ελβετίας.

Μετά την ολοκλήρωση της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή της επαγγελματικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή με πιστοποιητικό προσόντων από την ΕΕΚ ή ακόμα και με πιστοποιητικό εξέτασης εγγραφής, οι φοιτητές μπορούν να υποβάλουν αίτηση για ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι υποψήφιοι υποβάλλουν αίτηση για τα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών και πανεπιστημιακές σπουδές στο εθνικό σύστημα αιτήσεων. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποφασίζουν για τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή των φοιτητών, ενώ συχνά απαιτούνται και εισαγωγικές εξετάσεις.

Τα Πανεπιστήμια που προσφέρουν ανώτερη επιστημονική και καλλιτεχνική εκπαίδευση, απονέμουν πτυχία, καθώς και μεταπτυχιακά και διδακτορικά διπλώματα. Ο χρόνος για την απόκτηση ενός πτυχίου πανεπιστημίου είναι τρία χρόνια και για ένα μεταπτυχιακό τίτλο δύο χρόνια. Τα φινλανδικά πανεπιστήμια είναι είτε ιδρύματα είτε δημόσιες εταιρείες. Για τη διασφάλιση της ελευθερίας της επιστήμης, των τεχνών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα πανεπιστήμια είναι αυτόνομοι φορείς. Οι Πανεπιστημιακές κοινοπραξίες συμπληρώνουν το φινλανδικό πανεπιστημιακό δίκτυο σε περιπτώσεις όπου περιφέρειες δεν διαθέτουν πανεπιστήμια και συντονίζουν τις ακαδημαϊκές δραστηριότητες στις περιοχές της δικαιοδοσίας τους. Συχνά στη συνεργασία αυτή συμμετέχουν, τα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών, οι δήμοι και το περιφερειακό συμβούλιο της εκάστοτε περιφέρειας.

Τα Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Επιστημών (UAS) παρέχουν πιο πρακτική εκπαίδευση, που έχει ως στόχο να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών απονέμουν πτυχία και μεταπτυχιακά διπλώματα και για την ολοκλήρωσή τους χρειάζονται συνήθως περίπου 3,5 έως 4,5 χρόνια. Για την απόκτηση τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών σε πανεπιστήμιο εφαρμοσμένων επιστημών είναι απαραίτητο

ένα πτυχίο UAS ή άλλο κατάλληλο πτυχίο και τουλάχιστον δύο χρόνια εργασιακής εμπειρίας μετά την ολοκλήρωση του προηγούμενου πτυχίου.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η Φινλανδία έχει μακρά ιστορία στην εκπαίδευση ενηλίκων. Η αυξημένη παροχή αυτού του είδους εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων έχει επηρεαστεί από αλλαγές στην κοινωνία, όπως η αύξηση των προσόντων που είναι προαπαιτούμενα για αναθέσεις εργασίας, η αλλαγή στην οικονομική δομή και η μετανάστευση από τις αγροτικές προς τις αστικές περιοχές. Η ανάγκη για συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση αυξάνεται εν μέσω της συνεχώς μεταβαλλόμενης επαγγελματικής ζωής. Ταυτόχρονα, ολόκληρη η επαγγελματική εκπαίδευση στην Φινλανδία βρίσκεται σε ένα μεταβατικό στάδιο. Τα εμπόδια μεταξύ της επαγγελματικής εκπαίδευσης για νέους και ενήλικες έχουν αφαιρεθεί και η παροχή εκπαίδευσης, η χρηματοδότηση και η καθοδήγησή της έχουν συγχωνευθεί σε ένα συνεκτικό πακέτο υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Αποτελεί ευθύνη του κράτους να διασφαλίσει την ετοιμότητα και την ικανότητα του εργατικού δυναμικού, να παρέχει ευκαιρίες μάθησης για ολόκληρο τον ενήλικο πληθυσμό και να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή και ισότητα. Η πολιτική που ακολουθείται για την εκπαίδευση ενηλίκων, υποστηρίζει τις προσπάθειες για την παράταση του εργασιακού βίου, την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων, τη βελτίωση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας και δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για τη δια βίου μάθηση. Επιπλέον, η εκπαίδευση ενηλίκων μετριάξει τις επιπτώσεις της ύφεσης.

Η εκπαίδευση ενηλίκων καλύπτει την επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική εκπαίδευση καθώς και την επίσημη, μη τυπική και άτυπη μάθηση. Το φινλανδικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων είναι αποτέλεσμα μιας ιστορικής διαδικασίας. Δεν είναι αποτέλεσμα συνεπών αποφάσεων για την πραγματοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών, αλλά κάθε οργανισμός εκπαίδευσης ενηλίκων έχει προκύψει ώστε να ικανοποιήσει συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες. Η τυπική εκπαίδευση ενηλίκων έρχεται κυρίως μέσω του πανεπιστημιακού συστήματος και των επαγγελματικών σχολών (τα οποία χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση), ενώ η μη τυπική μάθηση ορίζεται ως η μη στόχευση προσόντων ή διπλωμάτων. Η γενική εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για ενήλικες και τη φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων. Τα γενικά σχολεία ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για ενήλικες είναι ιδρύματα που προορίζονται κυρίως

για επικερδώς απασχολούμενους ενήλικες, οι οποίοι επιθυμούν να ολοκληρώσουν τη βασική εκπαίδευση ή τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή τμήματα αυτών. Η φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων προσφέρει μη τυπικές (μη προσανατολισμένες σε πιστοποιητικά) σπουδές, οι οποίες παρέχουν στους ενήλικες ευκαιρίες να αναπτυχθούν χωρίς συγκεκριμένους στόχους για τα προσόντα ή το επάγγελμα. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων είναι: λαϊκά λύκεια, κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, κέντρα σπουδών, θερινά πανεπιστήμια και αθλητικά ινστιτούτα.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Φινλανδίας, ένας ενήλικος εκπαιδευόμενος είναι ένα άτομο ηλικίας 18 έως 64 ετών. Ο ενήλικος εκπαιδευόμενος μπορεί να είναι μαθητής σε όλα τα επίπεδα από την πρωτοβάθμια έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εκτός από τα εξειδικευμένα επαγγελματικά προσόντα, η εκπαίδευση και η κατάρτιση ενηλίκων που οδηγεί στην απόκτηση προσόντων, παρέχεται δωρεάν. Η κυβέρνηση επιχορηγεί επίσης άλλες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης που προορίζονται για ενήλικες για να διατηρήσουν τα δίδακτρα των μαθητών σε λογικό επίπεδο.

1.5 Εκπαιδευτικό σύστημα Ελλάδας

Γενικά

Η εκπαίδευση στην Ελλάδα κατοχυρώνεται από το άρθρο 16 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι: «Η εκπαίδευση αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και αποσκοπεί στην ηθική, πνευματική, επαγγελματική και σωματική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και στη διαμόρφωσή τους ως ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες». Το ίδιο άρθρο ορίζει επίσης ότι «η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι δωρεάν και η ανάπτυξη και προώθησή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους». Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένα αρκετά συγκεντρωτικό σύστημα. Η εκπαιδευτική πολιτική και διοίκηση αποτελούν βασικές αρμοδιότητες του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ορισμένα ζητήματα ρυθμίζονται κεντρικά, όπως το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών, η συγγραφή και διανομή των σχολικών βιβλίων, η εκπαίδευση και οι μισθοί των εκπαιδευτικών κλπ. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) ιδρύθηκε το 2011 και έκτοτε, ενεργεί προς το δημόσιο συμφέρον με στόχο να εξασφαλίσει δωρεάν πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά. Είναι επίσης επιστημονικός, ερευνητικός και συντονιστικός φορέας. Παρέχει συνεχή

επιστημονική και τεχνική υποστήριξη στο σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών στο Υπουργείο Παιδείας και στους εποπτευόμενους φορείς του.

Σε περιφερειακό επίπεδο οι διευθύνσεις εκπαίδευσης ασκούν διοικητικό έλεγχο και είναι αρμόδιες για τη διοίκηση, την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση της εκπαίδευσης στην περιφέρειά τους. Παράλληλα επιβλέπει την εφαρμογή της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και την προσαρμόζει ανάλογα, ώστε να ταιριάζει στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της περιοχής. Σε τοπικό επίπεδο, η εκπαιδευτική πολιτική εφαρμόζεται και προσδιορίζεται από τις Διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αρμοδιότητας της περιφερειακής διεύθυνσης εκπαίδευσης και από σχολικές μονάδες αρμοδιότητας της οικείας διεύθυνσης εκπαίδευσης. Σε επίπεδο σχολείου τα διοικητικά όργανα είναι ο διευθυντής και ο υποδιευθυντής του σχολείου, το συμβούλιο των εκπαιδευτικών. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις επαναπροσδιορίζουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, δίνοντας μεγαλύτερη ελευθερία στη σχολική μονάδα μαζί με τη δυνατότητα προγραμματισμού, οργάνωσης και αξιολόγησης του έργου της.

Το επίσημο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα περιλαμβάνει:

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)

Μεταγενέστερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Μετα-δευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση

Ανώτερη εκπαίδευση

Πρωτοβάθμια και Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Όπως ορίζεται στο νόμο 1566/1985, στόχος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολιστική, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των νοητικών και ψυχοσωματικών δεξιοτήτων των μαθητών/μαθητών, ώστε, ανεξαρτήτως φύλου και καταγωγής, να μπορούν να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά. Ειδικότερα, η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση βοηθά τους μαθητές να εξελιχθούν σε υπεύθυνους πολίτες που υπερασπίζονται την εθνική ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα και τη δημοκρατία του έθνους, να εμπνέονται από την αγάπη για τον άνθρωπο, τη ζωή και τη φύση και να οδηγούνται από την πίστη στη χώρα τους και τις θεμελιώδεις αρχές της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης. Η ελευθερία της θρησκευτικής

συνείδησης είναι απαραίτητη. Ακόμη, η καλλιέργεια και ανάπτυξη του μυαλού και του σώματος. Η απόκτηση κοινωνικής ταυτότητας και συνείδησης, της σημασίας της τέχνης, της επιστήμης και της τεχνολογίας αλλά και του σεβασμού στις ανθρώπινες αξίες που προστατεύουν και να προάγουν τον πολιτισμό. Τέλος, η ανάπτυξη του πνεύματος φιλίας και συνεργασίας με όλους τους ανθρώπους στη γη, για έναν καλύτερο κόσμο.

Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε μια σειρά μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση με την καθιέρωση της διετούς φοίτησης στο νηπιαγωγείο για παιδιά 4 ετών, την εφαρμογή της νέας, αναμορφωμένης ολοήμερης προσχολικής αγωγής και δημοτικού σχολείου (ν. 4957/2022). Επιπλέον, η επέκταση του προαιρετικού ολοήμερου σχολείου στο νηπιαγωγείο, στοχεύει στην πλήρη προετοιμασία των παιδιών για την είσοδο στο δημοτικό σχολείο, στην παροχή ποιοτικών και δημιουργικών εμπειριών μάθησης, στη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών και τελικά στη βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας. Ένας άλλος σημαντικός στόχος είναι επίσης η στήριξη της οικογένειας και ιδιαίτερα των εργαζομένων γονέων. Επιπρόσθετα, εκπαιδευτικοί στόχοι, παιδαγωγικές πρακτικές, είδη εξετάσεων και διαμορφωτική αξιολόγηση (ν. 4823/2021) δημιουργούνται από σχολικές μονάδες και ομάδες σχολείων σε συνεργασία με:

- Διαθεματικά Κέντρα Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕΔΑΣΥ)
- Εκπαιδευτικά Κέντρα Περιβάλλοντος και Αειφορίας (ΚΕΠΕΑ)
- Σύμβουλους εκπαίδευσης, περιφερειακούς επόπτες ποιότητας εκπαίδευσης και επόπτες ποιότητας εκπαίδευσης.

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα χωρίζεται σε δύο κύκλους σε υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ημερήσια και απογευματινή και έχει διάρκεια τρία χρόνια.

Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η δευτεροβάθμια μη υποχρεωτική εκπαίδευση διακρίνεται στη γενική που παρέχεται στα Γενικά λύκεια που έχουν τριετή φοίτηση και στην επαγγελματική που παρέχεται στα Επαγγελματικά λύκεια με τριετή φοίτηση, στις Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης με διετή φοίτηση και στις Σχολές Επαγγελματικής Μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού με διετή φοίτηση.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση παραμένει κορυφαία προτεραιότητα για το ελληνικό κράτος και κατοχυρώνεται στο ελληνικό Σύνταγμα. Στην Ελλάδα η ανώτερη εκπαίδευση παρέχεται από ΑΕΙ (συνολικός αριθμός 25) και περιλαμβάνει δύο παράλληλους και διακριτούς τομείς:

- Ο πανεπιστημιακός τομέας που περιλαμβάνει πανεπιστήμια, εθνικά τεχνικά πανεπιστήμια και την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών.
- Ο τεχνολογικός τομέας που περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και τη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΕΤΕ).

Όλα τα ΤΕΙ της χώρας έχουν συγχωνευθεί με πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Η εκπαιδευτική αποστολή των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με το νόμο 4485/2017, έχει ως στόχο να παράγει και να μεταδίδει γνώση μέσω της έρευνας και της διδασκαλίας, να προετοιμάζει τους φοιτητές για την εφαρμογή αυτής της γνώσης στον επαγγελματικό τομέα και να καλλιεργεί τις τέχνες και τον πολιτισμό. Επίσης συμβάλλει στη δια βίου μάθηση με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας, με βάση την επιστημονική και τεχνολογική έρευνα στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο ποιότητας σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένα κριτήρια. Ακόμη, έχει ως στόχο την στήριξη των αναπτυξιακών αναγκών της χώρας και την καινοτομία, με προσήλωση στις αρχές της επιστημονικής δεοντολογίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, καθώς και τη συμμετοχή στο εθνικό σχέδιο για την αναδιοργάνωση της χώρας προς τη βιωσιμότητα. Όλα τα Πανεπιστήμια οφείλουν να συμμορφώνονται με τα πρότυπα ποιότητας που ορίζονται από την Ελληνική Αρχή Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΑΤΕ), η οποία έχει ως αποστολή της τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εκτός από τη διασφάλιση ποιότητας, η ΕΑΤΕ συμβάλλει στη διαμόρφωση και εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Για την εκπλήρωση της αποστολής τους, τα ΑΕΙ οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με κανονισμούς που διασφαλίζουν τη συμμόρφωση και την προάσπιση των αξιών της ελευθερίας στην έρευνα και τη διδασκαλία, της ηθικής στην έρευνα και την επιστήμη, της ποιοτικής παροχής υπηρεσιών, της αξιοκρατικής επιλογή και εξέλιξης του προσωπικού τους και της ισότητας των φύλων.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται μόνο από ιδρύματα που είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Τα Ινστιτούτα Ανώτατης Εκπαίδευσης απολαμβάνουν πλήρη αυτοδιοίκηση και ακαδημαϊκή ελευθερία, αλλά υπόκεινται σε κρατική εποπτεία. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΑΕΙ) είναι αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Απολαμβάνουν την

ακαδημαϊκή ελευθερία και βρίσκονται υπό την εποπτεία του κράτους, το οποίο τα στηρίζει οικονομικά. Με στόχο την ενίσχυση του στρατηγικού σχεδιασμού, τα ΑΕΙ οφείλουν να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν τετραετή σχέδια δράσης και να συνάπτουν θεσμικές συμφωνίες με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επομένως, η χρηματοδότηση των ΑΕΙ βασίζεται εν μέρει (20%) σε κριτήρια απόδοσης, όπως η διεθνοποίηση, η διασφάλιση ποιότητας, η έρευνα και η καινοτομία, η απορρόφηση πτυχιούχων στην αγορά εργασίας κ.λπ., ενώ το άλλο μέρος (80%) βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια όπως π.χ. τον αριθμό των φοιτητών και του ακαδημαϊκού προσωπικού κ.λπ.

Οι σπουδές χωρίζονται σε τρεις κύκλους:

- Πρώτος κύκλος σπουδών: Παρακολούθηση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Η επιτυχής ολοκλήρωση οδηγεί στην απονομή πτυχίου. Οι σπουδές διαρκούν τουλάχιστον 4 χρόνια για τις περισσότερες ειδικότητες στα ΑΕΙ του πανεπιστημιακού τομέα, όμως μπορεί να διαρκούν 5 χρόνια στα Πολυτεχνεία, σε άλλες εφαρμοσμένες επιστήμες (Γεωπονία, Δασοκομία, Οδοντιατρική, Κτηνιατρική, Φαρμακευτική) και σε ορισμένα τμήματα τέχνης (Μουσικών Σπουδών και Καλών Τεχνών). Για την Ιατρική σχολή διαρκεί 6 έτη. Το ακαδημαϊκό έργο κατανέμεται σε ενότητες εξαμήνου και κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 μονάδες ECTS.
- Δεύτερος κύκλος σπουδών: Περιλαμβάνει την παρακολούθηση μεταπτυχιακού προγράμματος. Η διάρκεια σπουδών είναι τουλάχιστον δύο εξάμηνα. Περιλαμβάνει ενότητες που αντιστοιχούν σε τουλάχιστον 60 μονάδες ECTS. Οδηγεί στην απονομή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (δίπλωμα μεταπτυχιακών σπουδών).
- Τρίτος κύκλος σπουδών: Περιλαμβάνει την παρακολούθηση ενός διδακτορικού προγράμματος σπουδών και για την ολοκλήρωση του απαιτείται προετοιμασία διατριβής. Οι μαθητές έχουν 3 ολόκληρα ημερολογιακά έτη για να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα. Οδηγεί στην απονομή διδακτορικού διπλώματος.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο την αναβάθμιση και τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και των προγραμμάτων δια βίου μάθησης που προσφέρονται. Ειδικότερα, ο κύριος στόχος είναι ο σχεδιασμός προγραμμάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης που θα παρέχουν τα μέσα για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, την

ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας και την αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, ιδίως όσον αφορά τις ευάλωτες ομάδες.

Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) το 1981 βοήθησε στην ανάπτυξη της παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών για ενηλίκους, καθώς έχει ως στόχο την βελτίωση των ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού. Μέχρι το 1993, η χρηματοδότηση της διοχετευόταν σε μεγάλο βαθμό στο δίκτυο «γενικής κατάρτισης» των κέντρων εκπαίδευσης ενηλίκων που λειτουργούσαν στη χώρα. Από το 1994 έως το 1999, η εκπαίδευση ενηλίκων εφάρμοσε πιστά τις κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζονταν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Στόχος ήταν να εξασφαλιστεί δημόσια χρηματοδότηση για την ανάπτυξη ενός συστήματος Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (CVET). Από το 2000 και μετά, διάφορες μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης εισάγονται, μέσα από νέες πολιτικές και πρωτοβουλίες, στα πλαίσια της δια βίου μάθησης. Με βάση αυτό το πλαίσιο, η ολιστική έννοια της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων (τυπική και μη) εισήχθη το 2010 (ν. 3879/2010) και περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που προσφέρονται για ενήλικες και οι οποίες επιδιώκουν τον εμπλουτισμό και την κατάκτηση της γνώσης και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των εκπαιδευόμενων ως ενεργών πολιτών.

Σε κεντρικό επίπεδο, το Υπουργείο Παιδείας, μέσω της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, σχεδιάζει, συντονίζει, παρακολουθεί, προωθεί και διαμορφώνει τη δημόσια πολιτική για την επαγγελματική εκπαίδευση, την κατάρτιση, και τη δια βίου μάθηση, χωρίς διακρίσεις ή αποκλεισμούς. Η Γενική Γραμματεία έχει καθήκον να εποπτεύει την υλοποίηση των δράσεων που οργανώνονται. Ο πρώτος νόμος-πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση (ν. 3879/2010), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, υποστηρίζει την ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης μέσω εναλλακτικών εκπαιδευτικών μεθόδων και τη διασφάλιση της ποιότητας με σκοπό τη διασύνδεση της δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Αρμόδια εθνική αρχή είναι η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας/Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ν. 4763/2020). Παράλληλα, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και άλλα Υπουργεία παρέχουν επίσης Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και Επαγγελματική Κατάρτιση. Οι δήμοι και οι ιδιωτικοί πάροχοι προσφέρουν εκπαίδευση ενηλίκων. Η δημόσια εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων είναι δωρεάν και προσβάσιμη σε όλους.

1.6 Ανακεφαλαίωση

Συνοψίζοντας, στο παρόν κεφάλαιο έγινε εκτενής αναφορά στη δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων της Γαλλίας, της Φινλανδίας και της Ελλάδας. Ειδικότερα, έγινε ανάλυση του γενικού πλαισίου και των διοικητικών δομών που διέπουν τη λειτουργία τους και στη συνέχεια επέκταση της ανάλυσης σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης που προσφέρει κάθε χώρα. Αυτοί οι τομείς ταξινομήθηκαν σε υποενότητες που αφορούσαν την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την Κατώτερη και την Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την Τριτοβάθμια εκπαίδευση και στο τέλος την εκπαίδευση ενηλίκων.

Αυτή η ολοκληρωμένη άποψη όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης μπορεί να δώσει πολύτιμα στοιχεία για τις προτεραιότητες κάθε συστήματος και τους αντικειμενικούς του σκοπούς. Οι χώρες που εξετάζονται φαίνεται πως έχουν αρκετές ομοιότητες στην στοχοθεσία, η οποία αφορά κατά κύριο λόγο την δια βίου μάθηση και την τοποθέτηση των μαθητών/σπουδαστών κάθε βαθμίδας, στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

2.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους όρους και τις συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και στα τρία εκπαιδευτικά συστήματα που εξετάζονται. Οι συνθήκες εργασίας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εμπειρία που αποκομίζει κάθε επαγγελματίας του χώρου της εκπαίδευσης και για αυτό αξίζει να αναλυθούν.

Ο εργασιακός ρόλος των εκπαιδευτικών φαίνεται να επιβαρύνεται από παραδοχές που θέτουν τον εκπαιδευτικό στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κατ' επέκταση της βελτίωσης της, τον ίδιο τον εκπαιδευτικό (Μαυρογιώργος, 2005). Σύμφωνα με αυτή την παραδοχή, ο εκπαιδευτικός επωμίζεται ολοκληρωτικά το βάρος της ποιότητας της υπηρεσίας και όπως παρατηρείται, συχνά τα προβλήματα του εργασιακού βίου μετατρέπονται σε προσωπικά. Οι συνθήκες λοιπόν που δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για τέτοιου είδους υπερκαλύψεις, είναι απαραίτητο να οριστούν με ακρίβεια. Από την άλλη, τα θετικά χαρακτηριστικά που προστατεύουν το διδακτικό προσωπικό χρειάζεται να εντοπιστούν και να εντατικοποιηθούν ή να θεσμοθετηθούν. Η ανάλυση τριών εκπαιδευτικών συστημάτων μπορεί να δώσει επαρκείς πληροφορίες για τον τρόπο που αντιμετωπίζεται το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Η είσοδος στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού, το ωράριο εργασίας και τα καθήκοντα των επαγγελματιών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο μισθός και οι πρόσθετες παροχές που απολαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης που παρέχει κάθε εκπαιδευτικό σύστημα στους εργαζομένους του, θα αναλυθούν σε βάθος, σε μια προσπάθεια να παρουσιαστούν τα δεδομένα ολιστικά, όπως διαμορφώνονται επί του παρόντος για τους εκπαιδευτικούς της Γαλλίας, της Φινλανδίας και της Ελλάδας.

2.2 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Γαλλία

Είσοδος στο Επάγγελμα

Οι εκπαιδευτικοί του δημόσιου τομέα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση) ονομάζονται «δημόσιοι υπάλληλοι» ή «μόνιμοι» εκπαιδευτικοί. Οι δάσκαλοι της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εργάζονται στο ίδιο καθεστώς («professeur des écoles»). Για την πρόσληψη τους, το εκπαιδευτικό προσωπικό και κατ' επέκταση οι δάσκαλοι Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, πρέπει να συμμετάσχουν και να επιτύχουν σε διαγωνιστική εξέταση στο τέλος του πρώτου έτους του μεταπτυχιακού τίτλου MEEF.

Στη Γαλλία υπάρχουν 32 Εθνικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη Διδασκαλία και την Εκπαίδευση («Instituts nationaux supérieurs du professorat et de l'éducation»), όπου οι φοιτητές εξασκούνται σταδιακά στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Αυτά τα Ιδρύματα, προσφέρουν ένα κύκλο σπουδών τεσσάρων εξαμήνων, που οδηγεί τους φοιτητές στην κατάκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην διδασκαλία και την εκπαίδευση. Οι φοιτητές που πετυχαίνουν σε έναν από τους διδακτικούς διαγωνισμούς γίνονται «φοιτητές-δημόσιοι υπάλληλοι υπό δοκιμασία» και, κατά το δεύτερο έτος του μεταπτυχιακού τους, μοιράζουν το χρόνο τους μεταξύ των μαθημάτων και της πρακτικής εξάσκησης σε πραγματικές τάξεις. Στη συνέχεια γίνονται «ασκούμενοι δημόσιοι υπάλληλοι». Από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2021, είναι δυνατή η εκπαίδευση και η ενασχόληση με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, χάρη στην χρήση μιας πειραματικής άδειας. Αυτή η εκπαίδευση, που ονομάζεται «Προπαρασκευαστικός κύκλος σχολικής εκπαίδευσης» (PPPE), καλύπτει τα τρία χρόνια του πτυχίου και επιτρέπει στους φοιτητές να προετοιμαστούν για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Συνδυάζει τη θεωρητική και πρακτική πλευρά της γενικής διδασκαλίας, εξειδικευμένης διδασκαλίας αλλά και περιόδους παρατήρησης και συνοδευόμενης πρακτικής σε δημοτικά σχολεία από το πρώτο έτος.

Κάθε διαγωνιστική εξέταση είναι ξεχωριστή και αντιστοιχεί σε διαφορετικό επίπεδο διδασκαλίας ή/και συνθηκών υπηρεσίας. Η επιτυχής ολοκλήρωση του διαγωνισμού εγγυάται στους επιτυχόντες την πρόσβαση στην αντίστοιχη θέση διδασκαλίας. Μια μειοψηφία εκπαιδευτικών (0,9% στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση) δεν συμμετέχει στη διαγωνιστική εξέταση, είναι γνωστοί ως «συμβασιούχοι» δάσκαλοι και κατά κύριο λόγο,

προσλαμβάνονται για συγκεκριμένες εργασίες, όπως βραχυπρόθεσμες αντικαταστάσεις μόνιμων εκπαιδευτικών.

Οι εκπαιδευτικοί που εργάζονται στην κρατική ιδιωτική εκπαίδευση, δεν υπηρετούν στη δημόσια διοίκηση. Ωστόσο, επειδή εκτελούν μια «αποστολή δημόσιας υπηρεσίας», για να μπουν στο επάγγελμα, πρέπει να περάσουν από μια εθνική διαγωνιστική εξέταση που ορίζεται από το κράτος, όπως και οι δάσκαλοι δημοσίων σχολείων. Στον εξαρτώμενο από το κράτος ιδιωτικό τομέα, η επιτυχία στις διαγωνιστικές εξετάσεις δεν συνεπάγεται την άμεση πρόσβαση στη θέση εργασίας, παρά μόνο το δικαίωμα υποβολής αίτησης για πρόσληψη από συμβεβλημένο ιδιωτικό ίδρυμα - το οποίο είναι υπεύθυνο για τις προσλήψεις των εκπαιδευτικών του. Παρ' όλα αυτά, το κράτος είναι υπεύθυνο για την αμοιβή τους, όπως και για τους εκπαιδευτικούς των δημοσίων σχολείων.

Ωράριο Εργασίας- Καθήκοντα

Τα καθήκοντα υπηρεσίας και ο χρόνος εργασίας των εκπαιδευτικών είναι προκαθορισμένα. Οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ορίζεται να διδάσκουν 24 ώρες εβδομαδιαίως στο σύνολο των μαθητών τους και 108 ώρες ετησίως διαμοιρασμένες σε άλλες δραστηριότητες, όπως η εξατομικευμένη βοήθεια, η δραστηριότητες σε μικρές ομάδες, παιδαγωγικά σεμινάρια και σχολική συμβουλευτική. Για τους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, ανεξάρτητα από το όργανο στο οποίο είναι προσαρτημένοι, στα σύνολα αυτά προστίθενται 2 ώρες.

Οι 108 ετήσιες ώρες εργασίας αναλύονται ως εξής:

- 60 ώρες αφιερωμένες στην εξατομικευμένη βοήθεια ή εργασία σε μικρές ομάδες, για μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες και στον αντίστοιχο χρόνο οργάνωσης που απαιτείται. Όταν αυτές οι εξήντα ώρες δεν μπορούν να αφιερωθούν πλήρως σε εξατομικευμένη υποστήριξη ή εργασία σε περιορισμένες ομάδες, πρέπει να αφιερώνονται στην ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Ο χρόνος οργάνωσης που αντιστοιχεί στην εξατομικευμένη υποστήριξη, καθιστά δυνατό τον εντοπισμό των μαθητών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και την οργάνωση των διαδικασιών υποστήριξης τους.

- 24 ώρες αφιερωμένες σε εργασία σε παιδαγωγικές ομάδες (π.χ. δραστηριότητες στα συμβούλια εκπαιδευτικών του σχολείου και στα συμβούλια εκπαιδευτικών της περιφέρειας), στις σχέσεις με τους γονείς των μαθητών, στην ανάπτυξη και παρακολούθηση εξατομικευμένων έργων για την ένταξη των μαθητών με αναπηρία.

- 18 ώρες αφιερωμένες στον συντονισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

- 6 ώρες αφιερωμένες στη συμμετοχή στα υποχρεωτικά σχολικά συμβούλια: το σχολικό συμβούλιο και το συμβούλιο δασκάλων του σχολείου που συνεδριάζουν τουλάχιστον μία φορά ανά τρίμηνο.

Οι δάσκαλοι πρώτου επιπέδου μπορούν να εργάζονται με μερική απασχόληση, είτε διδάσκοντας τις μισές από τις απαιτούμενες ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα είτε με το να εργάζονται δύο μισές ημέρες σε σύγκριση με ένα πρόγραμμα πλήρους απασχόλησης. Δεδομένου ότι η κύρια δραστηριότητά τους είναι η διδασκαλία, οι διακοπές των εκπαιδευτικών συμπίπτουν με τις σχολικές διακοπές.

Μισθός- Παροχές

Στη Γαλλία, ο βασικός μισθός των εκπαιδευτικών είναι θεσμοθετημένος και καθορίζεται από το κράτος ,με τον ίδιο τρόπο για όλους τους εκπαιδευτικούς στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα που βρίσκεται υπό σύμβαση με τον δημόσιο. Η σύμβαση ιδιωτικής εκπαίδευσης καθορίζει τους μισθούς των εκπαιδευτικών. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στα δημοτικά σχολεία βασίζονται σε μια κλίμακα πλέγματος (σύστημα matrix). Ο κύριος μισθός μπορεί να αυξάνεται περιοδικά, αλλά και όταν ο δάσκαλος κατατάσσεται σε μια θέση. Αυτές οι αλλαγές επιπέδου είναι σχετικά γρήγορες, ανάλογα με την αξία και τη συμμετοχή του εκπαιδευτικού στη συνεχή εκπαίδευση και εξειδίκευση του. Ο μέσος αριθμός ετών που πρέπει να εκπληρώσει ένας δάσκαλος, για να φτάσει τον μέγιστο εκ του νόμου μισθό, υπολογίζεται στα 25 έτη για τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λαμβάνουν επιδόματα ανάλογα με την κατάστασή τους:

- Επίδομα Διευθυντή.
- Επίδομα εργασίας σε τομείς προτεραιότητας εκπαίδευσης.
- Επίδομα διδασκαλίας μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Ετήσιο επίδομα υπερωριών.

Οι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν τον βασικό μισθό τους και πρόσθετες μορφές εισοδήματος (υπερωρίες, επιδόματα) καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, ακόμη και κατά τις περιόδους διακοπών. Ωστόσο, κατά την περίοδο από την έναρξη των θερινών διακοπών (επί του παρόντος αρχίζει την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου) έως το τέλος των καλοκαιρινών διακοπών, λαμβάνουν μόνο τον βασικό μισθό τους.

Ευκαιρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Όσον αφορά τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, ο νόμος για ένα σχολείο εμπιστοσύνης, που εγκρίθηκε στις 4 Ιουλίου 2019, επιβεβαιώνει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της δια βίου μάθησης για όλους τους εκπαιδευτικούς. Για τα δημοτικά σχολεία, ο ελάχιστος χρόνος επαγγελματικής εξέλιξης για όλους τους εκπαιδευτικούς ορίζεται από τον κανονισμό και ανέρχεται σε 9 ώρες ετησίως. Από το 2019 έχει τεθεί σε εφαρμογή ένα μεгалόπνοο πλάνο για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση του προσωπικού της εθνικής εκπαίδευσης, το οποίο απευθύνεται σε όλους τους εκπαιδευτικούς, το εποπτικό προσωπικό, το διοικητικό, κοινωνικό και υγειονομικό προσωπικό, τους προϊσταμένους των τμημάτων των πρυτανικών αρχών, καθώς και το αθλητικό προσωπικό, ώστε όλοι να λειτουργούν με βάση την κοινή επαγγελματική κουλτούρα της δημόσιας εκπαίδευσης.

Το γενικό σχέδιο αντιστοιχεί σε ένα σύνολο προδιαγραφών για εθνικά, ακαδημαϊκά και σχολικά σχέδια κατάρτισης. Καθορίζει τις αρχές, τις κατευθυντήριες γραμμές και τις διαδικασίες που ισχύουν για τη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού για τρία χρόνια. Σε εθνικό επίπεδο, το Υπουργείο Παιδείας δημιουργεί ένα «Εθνικό Σχέδιο Κατάρτισης» (PNF) το οποίο αποτελεί μέρος του γενικού σχεδίου κατάρτισης, έτσι ώστε αυτό το εθνικό σχέδιο να βασίζεται σε αρχές κοινές για όλες τις δραστηριότητες συνεχούς κατάρτισης. Τα INSPE είναι επίσης φορείς ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για εκπαιδευτικό προσωπικό. Σε επίπεδο ακαδημιών, καταρτίζεται κάθε χρόνο ένα «Plan académique de formation» (PAF) σε συνεργασία με φορείς και εταίρους (canopé, INSPE, κ.λπ.). Το PAF περιέχει μια λίστα με δραστηριότητες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης στις οποίες μπορούν να εγγραφούν οι δάσκαλοι και όλο το ενδιαφερόμενο προσωπικό της ακαδημίας. Στις προτάσεις τους, οι ακαδημίες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις προτεραιότητες κατάρτισης που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο από το PNF.

Όπως όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι, έτσι και οι εκπαιδευτικοί ανήκουν σε κατηγορίες. Υπάρχουν έξι διαφορετικές κατηγορίες εκπαιδευτικού προσωπικού: εκπαιδευτικοί προσχολικής και Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, πιστοποιημένοι εκπαιδευτικοί, καθηγητές αθλητισμού και φυσικής αγωγής, εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθηγητής Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η επαγγελματική ανέλιξη σε μια κατηγορία συνίσταται στην πρόοδο σε επίπεδο και, κατά περίπτωση, σε βαθμό. Κάθε επίπεδο είναι ανάλογο με έναν ορισμένο αριθμό βαθμών δείκτη, όπου η αξία του βαθμού δείκτη υπολογίζεται τακτικά για όλους τους δημοσίους υπαλλήλους.

Από την 1η Ιανουαρίου 2017, η πρόοδος βασίζεται σε έναν μοναδικό και γραμμικό ρυθμό. Για να φτάσει κανείς στο τελευταίο επίπεδο της κανονικής τάξης, θα χρειαστούν 26 χρόνια, όπως για κάθε άλλο δημόσιο υπάλληλο Α κατηγορίας στη Γαλλία.

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες:

- Η κανονική κατηγορία.
- Η διαπρεπής κατηγορία.
- Η εξαιρετική κατηγορία.

Η απασχόληση των εκπαιδευτικών διαπρεπούς κατηγορίας είναι μια πραγματική ευκαιρία καριέρας για πολλούς εκπαιδευτικούς. Πριν τη λήξη της κανονικής κατηγορίας, το διδακτικό προσωπικό έχει πρόσβαση στην διαπρεπή κατηγορία. Κάθε εκπαιδευτικός θα έχει τέσσερις συναντήσεις σταδιοδρομίας κατά τη διάρκεια του εργατικού του βίου, ώστε να αποκτήσει ανατροφοδότηση για την καριέρα του. Η ταχύτερη επαγγελματική πρόοδος θα επιτρέψει στο διδακτικό προσωπικό να έχει μεγαλύτερη επαγγελματική αναγνώριση. Το προσωπικό της κανονικής κατηγορίας έχει δύο συναντήσεις, το ίδιο και το προσωπικό της διαπρεπούς κατηγορίας.

Η εξαιρετική κατηγορία καλύπτεται κατά προτεραιότητα (περίπου το 80% των προαγωγών) από το διδακτικό προσωπικό που ξεκινώντας το 3ο επίπεδο της διαπρεπούς κατηγορίας, εργάστηκε τουλάχιστον 8 χρόνια σε τομείς προτεραιότητας ή που είχε ειδικές αποστολές ή ευθύνες. Επίσης, είναι διαθέσιμο (περίπου το 20% των προαγωγών) σε άλλο προσωπικό, που βρίσκεται επί του παρόντος στο τελευταίο επίπεδο της διαπρεπούς κατηγορίας, όπου λαμβάνονται υπ' όψη εξαιρετικές σταδιοδρομίες. Μακροπρόθεσμα, η εξαιρετική κατηγορία αναμένεται να αντιπροσωπεύει το 10% του πληθυσμού του εκπαιδευτικού προσωπικού. Η προοπτική πρόσβασης σε αυτή τη νέα κατηγορία συζητείται στην τελευταία συνάντηση καριέρας της διαπρεπούς κατηγορίας.

Έτσι ένας δάσκαλος Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να εξελιχθεί σε:

- διευθυντής σχολείου.
- ειδικός εκπαιδευτικός.
- σχολικός ψυχολόγος.
- εξειδικευμένος δάσκαλος.
- εθνικός επιθεωρητής εκπαίδευσης.
- δάσκαλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετά από μια εσωτερική διαγωνιστική εξέταση.
- Δάσκαλος στο εξωτερικό κ.α.

Το διδακτικό προσωπικό μπορεί επίσης να ενταχθεί σε δύο κατηγορίες επιθεωρητών μέσω εξετάσεων πρόσληψης ή με εγγραφή στον κατάλογο ικανοτήτων: εθνικοί επιθεωρητές εκπαίδευσης για εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και πιστοποιημένους εκπαιδευτικούς ή/και περιφερειακοί εκπαιδευτικοί επιθεωρητές για εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμη, μπορούν να γίνουν επικεφαλής ενός διδακτικού ιδρύματος (ή βοηθός διευθυντή σε ίδρυμα δεύτερου επιπέδου) δίνοντας εξετάσεις διοικητικού προσωπικού. Επιπλέον, αφού διδάξουν για τρία χρόνια, οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να εγγραφούν στον κατάλογο ικανοτήτων για τη θέση του διευθυντή στο νηπιαγωγείο ή το δημοτικό σχολείο.

Οι διευθυντές σχολείων δεν αποτελούν συγκεκριμένη κατηγορία δημοσίων υπαλλήλων. Αντιθέτως, ανήκουν στην κατηγορία των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και διορίζονται στη θέση, όπου είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση και λειτουργία του σχολείου και διαχειρίζονται σχέσεις με τις τοπικές αρχές, τους γονείς, τους οικονομικούς παράγοντες και τους πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους. Οι δάσκαλοι που επιθυμούν να αλλάξουν καριέρα μπορούν επίσης, να ζητήσουν να εργαστούν σε άλλα υπουργεία ή τοπικές διοικήσεις ή σε ερευνητικούς οργανισμούς υπό την εποπτεία του εκάστοτε υπουργείου.

Τέλος, δύο διατάγματα (αρ. 2005-959 και 2005-960 της 9ης Αυγούστου 2005), εφαρμογής του άρθρου 77 του νόμου αρ. 2003-775 της 21ης Αυγούστου 2003 για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, καθιέρωσαν τη διαδικασία για δεύτερη σταδιοδρομία για τους εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με τα διατάγματα, δάσκαλοι με τουλάχιστον 15 χρόνια υπηρεσίας μπορούν να ζητήσουν να τοποθετηθούν σε κρατικές, τοπικές και δημόσιες διοικητικές θέσεις. Η διάρκεια της ανάθεσης ορίζεται σε ένα έτος, κατά το οποίο ο ανάδοχος λαμβάνει εκπαίδευση προσαρμογής στην εργασία. Μετά από αυτή την περίοδο, και εάν το επιθυμεί το άτομο, η διοίκηση του τμήματος υποδοχής μπορεί να αποφασίσει την άμεση ένταξη, την επανένταξη στην προηγούμενη θέση ή ανανέωση της θέσης ενός έτους στην ίδια θέση ή σε κάποια άλλη για τον εργαζόμενο.

2.3 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Φινλανδία

Είσοδος στο Επάγγελμα

Η διδασκαλία είναι ένα πολύ δημοφιλές επάγγελμα στη Φινλανδία, με αποτέλεσμα η είσοδος σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών να είναι πολύ ανταγωνιστική. Συνεπώς, οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνται διαθέτουν εξαιρετικά προσόντα. Στη Φινλανδία δεν υπάρχει εθνικό πρόγραμμα ή κανονισμοί για την εισαγωγή νέων εκπαιδευτικών, ωστόσο, συνιστάται η επαγωγή. Οι τοπικές εκπαιδευτικές αρχές είναι υπεύθυνες για τα είδη και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, ενώ τα εισαγωγικά προγράμματα οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο και χρηματοδοτούνται από τις τοπικές αρχές.

Οι εκπαιδευτικοί της δημοτικής εκπαίδευσης έχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Είναι είτε δάσκαλοι Π.Φ.Υ. με ελάχιστο πτυχίο Bachelor, είτε εκπαιδευτικοί τάξης με μεταπτυχιακό δίπλωμα. Το τρέχον πρόγραμμα ανάπτυξης της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών δίνει βάση στις εισαγωγές, στην αρχική εκπαίδευση και στην ανάπτυξη της επαγγελματικής ικανότητας και δια βίου μάθησης.

Οι όροι υπηρεσίας για τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές συμφωνούνται σε μια διαδικασία συλλογικής διαπραγμάτευσης, μεταξύ του σωματείου διδασκόντων και του εκπροσώπου των τοπικών εργοδοτών, σύμφωνα πάντα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η συλλογική σύμβαση των εκπαιδευτικών ανανεώνεται κάθε 1-3 χρόνια.

Στη Φινλανδία, οι πάροχοι εκπαίδευσης είναι υπεύθυνοι για την απασχόληση του διδακτικού προσωπικού τους, ενώ καθορίζουν επίσης τους τύπους και τον αριθμό των θέσεων που χρειάζονται. Η πρόσληψη εκπαιδευτικού προσωπικού είναι μια ανοιχτή διαδικασία κατά την οποία, κάθε τοπική αρχή, κοινή δημοτική αρχή ή ιδιωτικός φορέας συντήρησης (η επιτροπή εκπαίδευσης ή άλλη αντίστοιχη επιτροπή, το δημοτικό συμβούλιο, το σχολικό συμβούλιο ή ο διευθυντής) μπορεί να αποφασίσει ποιος από τους φορείς τους είναι υπεύθυνος για το διορισμό νέων εκπαιδευτικών.

Υπηρεσιακή κατάσταση- Ωράριο Εργασίας

Στη Φινλανδία, οι περισσότεροι δάσκαλοι εργάζονται με πλήρη απασχόληση και κατέχουν μόνιμες θέσεις ως δημοτικοί, κρατικοί ή ιδιωτικοί υπάλληλοι. Οι εκπαιδευτικοί στη Φινλανδία

μπορούν να αποταθούν στον διευθυντή σε περιπτώσεις ιδιαίτερων αναγκών των μαθητών ή σε υπηρεσίες επαγγελματικής υγειονομικής περίθαλψης, εάν το πρόβλημα αφορά τους ίδιους. Τέτοιου είδους βοήθεια, είναι διαθέσιμη κατά τις εργάσιμες ώρες και είναι δωρεάν.

Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι υποχρεωμένοι να είναι στο σχολείο τις ημέρες που δεν έχουν μάθημα ή άλλα καθήκοντα, ενώ επίσης δεν υποχρεούνται να εργάζονται κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Οι δάσκαλοι συνήθως κάνουν τις διακοπές τους όταν και οι μαθητές τους είναι σε διακοπές. Δεν υπάρχει καθορισμένη ετήσια άδεια, εκτός από εκείνα τα ιδρύματα που ακολουθούν το συνολικό ωράριο εργασίας.

Οι περισσότερες ώρες εργασίας των εκπαιδευτικών καλύπτονται από ώρες διδασκαλίας. Οι ώρες διδασκαλίας ποικίλλουν ανάλογα με το ίδρυμα και το διδακτικό αντικείμενο, μεταξύ 16 και 24 εβδομαδιαίων 45λεπτων μαθημάτων. Σε ορισμένους τομείς, οι εκπαιδευτικοί έχουν συνολικό ωράριο εργασίας. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι οι ώρες που αφιερώνονται στη διδασκαλία και σε άλλες δραστηριότητες, ορίζονται σε ετήσιο αριθμό 1500 ωρών. Οι περισσότεροι διευθυντές αλλά και μερικοί εκπαιδευτικοί, εργάζονται σύμφωνα με τις ώρες γραφείου της δημόσιας διοίκησης (8.00 π.μ.-16.15 μ.μ.). Η σχολική χρονιά απαρτίζεται από 185-190 ημέρες. Εκτός από τη διδασκαλία, τα καθήκοντα των δασκάλων περιλαμβάνουν τον προγραμματισμό της διδασκαλίας, την εργασία πριν και μετά το κάθε μάθημα, τα καθήκοντα εσωτερικής ανάπτυξης του σχολείου και η συνεργασία με συναδέλφους, η επικοινωνία με τις οικογένειες και τις τοπικές αρχές, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του διδακτικού έργου. Συνεπώς, έχει καθοριστεί η κατανομή 138 ωρών εργασίας ετησίως, στη συλλογική σύμβαση για τους εκπαιδευτικούς της βασικής εκπαίδευσης.

Μισθός- Παροχές

Οι μισθοί των εκπαιδευτικών ορίζονται σε εθνικό επίπεδο ως μέρος συλλογικών συμβάσεων για τον εκπαιδευτικό τομέα. Οι μισθοί βασίζονται στα καθήκοντα που αναλαμβάνει κάθε εκπαιδευτικός και τις απαιτήσεις τους, τον επαγγελματισμό του εκπαιδευτικού και την εργασιακή του εμπειρία. Επιπλέον, μπορεί να καταβληθεί μόνους με βάση τα επιτεύγματα της σχολικής μονάδας, ωστόσο, η χρήση του δεν συνηθίζεται. Επιπρόσθετα καθήκοντα, όπως το εργαστήριο ενισχυτικής διδασκαλίας και η σχολική χορωδία, αποζημιώνονται επίσης. Ακόμη, τα χρόνια υπηρεσίας στη δημόσια διοίκηση και η διδακτική εμπειρία μπορούν να οδηγήσουν σε αυξήσεις. Στόχος του ισχύοντος συστήματος είναι η βελτίωση της απόδοσης των εκπαιδευτικών, η παροχή κινήτρων στο προσωπικό και η διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας

των μισθών. Οι φινλανδικοί δήμοι έχουν χωριστεί σε δύο κατηγορίες οικονομικής ικανότητας ανάλογα με το κόστος ζωής. Οι μισθοί στην πρώτη κατηγορία οικονομικής ικανότητας, συμπεριλαμβανομένων των μεγάλων πόλεων και των απομακρυσμένων περιοχών, είναι περίπου 1 τοις εκατό υψηλότεροι.

Ευκαιρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν πολλές ευκαιρίες να προχωρήσουν στη σταδιοδρομία τους, εκτός εάν ενδιαφέρονται για θέση διευθυντή. Ακόμη, σε κάποιους δήμους οι δάσκαλοι μπορούν να διοριστούν συντονιστές στο μάθημά τους. Δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία που να διέπει τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ωστόσο οι εκπαιδευτικοί με πλήρεις μισθολογικές παροχές υποχρεούνται να συμμετέχουν σε επιμόρφωση συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD) για μία ή πέντε ημέρες το χρόνο, σύμφωνα με το σχετικό καταστατικό και τις συλλογικές τους συμβάσεις. Επίσης, οι εργοδότες έχουν τη δικαιοδοσία να εγγράψουν όλους τους εκπαιδευτικούς πλήρους απασχόλησης σε επιμόρφωση, αλλά και να αποφασίσουν σε ποια προγράμματα κατάρτισης και ποιες μορφές εκπαίδευσης μπορούν να γίνουν αποδεκτές ως κατάρτιση CPD.

Η πρωταρχική ευθύνη για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ανήκει στους παρόχους εκπαίδευσης, παρ' όλα αυτά σήμερα οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγαλύτερη ευθύνη για την ανάπτυξη των επαγγελματικών τους δεξιοτήτων. Πλέον, ολοένα και μεγαλύτερη προσοχή δίνεται στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και οι τοπικές αρχές την υποστηρίζουν εντός των οικονομικών τους ορίων και με τη στήριξη του κράτους. Το κράτος είναι πρωτίστως υπεύθυνο για τη χρηματοδότηση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, η οποία όμως προωθεί τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η συνεχής εκπαίδευση βασίζεται στη λογική της προσφοράς και της ζήτησης, με αποτέλεσμα ο αριθμός των αιτήσεων για προγράμματα που εστιάζουν στις προτεραιότητες της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι πολύ υψηλότερος από την ικανότητα χρηματοδότησης τους.

Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση έχει χωριστεί στις ακόλουθες μορφές με βάση τη χρηματοδότηση:

- με δαπάνη του εκπαιδευόμενου,
- με χρηματοδότηση εργοδότη,
- με χρηματοδότηση του κράτους (εξαιτίας της σύνδεσης με την εκπαιδευτική πολιτική).

Η συμμετοχή σε δραστηριότητες συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης δεν παρέχει στους εκπαιδευτικούς επίσημα οφέλη (π.χ. αυξήσεις μισθών ή προαγωγές). Μέρος της κατάρτισης είναι υποχρεωτικό, αλλά οι εκπαιδευτικοί συμμετέχουν πολύ περισσότερο από ό, τι απαιτείται τυπικά. Επομένως, το κύριο κίνητρο των εκπαιδευτικών αποτελεί η επαγγελματική εξέλιξη, η ενημέρωση και η ανανέωση των γνώσεων και των ικανοτήτων του καθενός, αλλά και η επαγγελματική εξασφάλιση.

2.4 Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Είσοδος στο Επάγγελμα

Οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί της χώρας, ανεξάρτητα από την εκπαιδευτική βαθμίδα που υπηρετούν, είναι απόφοιτοι Ανώτατης Εκπαίδευσης Πανεπιστημιακού τομέα, κάτοχοι πτυχίου, τουλάχιστον πρώτου κύκλου. Ομοίως, και οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας που διδάσκουν Ξένες Γλώσσες, Μουσική, Καλλιτεχνικά ή Φυσική Αγωγή, οι οποίοι λαμβάνουν την αρχική εκπαίδευση, σε Πανεπιστημιακά Τμήματα που παρέχουν σπουδές σε συνάφεια με τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκουν. Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Προσχολικής Αγωγής είναι απόφοιτοι των Παιδαγωγικών Τμημάτων που λειτουργούν στα Πανεπιστήμια όλης της χώρας.

Η εκπαίδευση των υποψηφίων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, μαθήματα, προσανατολισμένα στη διδασκαλία εντός της σχολικής τάξης, καθώς και στη μελέτη διαφόρων παιδαγωγικών μεθόδων, γεγονός που την εντάσσει στο μοντέλο της ταυτόχρονης φοίτησης, της φοίτησης δηλαδή που περιλαμβάνει τόσο θεωρητική όσο και παιδαγωγική κατάρτιση (concurrent model). Στα περισσότερα Παιδαγωγικά Τμήματα αφιερώνεται αρκετός χρόνος, ώστε πέρα από τη θεωρητική κατάρτιση να δίνεται βάση και στην πρακτική άσκηση, μέσα από τη διδασκαλία σε πραγματικές τάξεις ή μέσα από εργαστηριακές ασκήσεις. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης χορηγούν ενιαίο πτυχίο.

Η αρχική εκπαίδευση των δασκάλων είναι τετραετής. Τα προγράμματα σπουδών όλων των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων καταρτίζονται από τα ίδια τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα, κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα και μαθήματα επιλογής. Κάθε εξάμηνο σπουδών αντιστοιχεί

σε συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η μεταξύ τους χρονική αλληλουχία καθώς και η θεματική τους αλληλεξάρτηση. Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων περιλαμβάνουν εκτός από μαθήματα που σχετίζονται με το προς διδασκαλία γνωστικό αντικείμενο και μαθήματα παιδαγωγικής και ψυχολογίας.

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) είναι ελληνική ανεξάρτητη αρχή που διασφαλίζει την νομιμότητα των διορισμών και προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και κατ' επέκταση στην εκπαίδευση. Οι κενές οργανικές θέσεις εκπαιδευτικών και οι λειτουργικές ανάγκες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καλύπτονται με επιλογή προσωπικού που διενεργείται από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) βάσει προτεραιότητας. Το πτυχίο πρώτου κύκλου σπουδών που χορηγείται από τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης, παρέχει στους κατόχους του τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στους αξιολογικούς πίνακες του οικείου κλάδου, που καταρτίζονται από το ΑΣΕΠ και από όπου πραγματοποιούνται οι διορισμοί μονίμων εκπαιδευτικών, καθώς και οι προσλήψεις προσωρινών αναπληρωτών στις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ΑΣΕΠ προκηρύσσει και διενεργεί κάθε δύο (2) σχολικά έτη διαδικασία κατάταξης (με σειρά προτεραιότητας) των υποψηφίων για την πλήρωση των κενών θέσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ), καθώς και για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της πρωτοβάθμιας. Ο διορισμός ή η πρόσληψη εκπαιδευτικών πραγματοποιείται αποκλειστικά από τους αξιολογικούς πίνακες κατάταξης, οι οποίοι έχουν ισχύ έως τη λήξη του δεύτερου σχολικού έτους που ακολουθεί τη λήξη του σχολικού έτους κατά το οποίο δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι εν λόγω πίνακες καταρτίζονται με βάση ακαδημαϊκά, κοινωνικά κριτήρια και εκπαιδευτική προϋπηρεσία, κατά φθίνουσα σειρά συνολικής βαθμολογίας, όπως αυτή προκύπτει από την αθροιστική βαθμολόγηση αυτών των κριτηρίων. Ειδικότερα, οι πίνακες κατάταξης διαμορφώνονται ως εξής:

- Πίνακας Α' (Εκπαιδευτικών Γενικής Εκπαίδευσης)
- Πίνακας Β' (Εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης - ΕΑΕ)
- Πίνακας Γ' (Γ1' ΕΕΠ και Γ2' ΕΒΠ)

Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της ανάρτησης των προσόντων των υποψηφίων το ΑΣΕΠ και το Υπουργείο Παιδείας αναρτούν στις ιστοσελίδες τους τους προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες κατάταξης. Σε αυτό το σημείο οι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν ένσταση. Ύστερα

από τον έλεγχο των ενστάσεων, το ΑΣΕΠ καταρτίζει τους τελικούς πίνακες και στο τέλος δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Οι νεοδιοριζόμενοι εκπαιδευτικοί δεν μονιμοποιούνται αμέσως μετά το διορισμό τους. Είναι απαραίτητο να υπηρετήσουν επί δύο έτη ως δόκιμοι εκπαιδευτικοί. Στο τέλος του δεύτερου έτους οι νεοδιοριζόμενοι κρίνονται προκειμένου να αποκτήσουν μόνιμη θέση. Με το πέρας της δοκιμαστικής περιόδου, ο Διευθυντής του σχολείου, συντάσσει έκθεση σχετικά με την απόδοση του εκπαιδευτικού και την υποβάλλει στο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο. Μετά την εισήγηση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου, ο Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εκδίδει σχετική πράξη και ο εκπαιδευτικός αποκτά την ιδιότητα του μόνιμου εκπαιδευτικού. Οι νεοδιοριζόμενοι εκπαιδευτικοί τοποθετούνται προσωρινά σε κενή θέση σχολικής μονάδας της περιοχής που διορίστηκαν, ύστερα από πρόταση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας (ΠΥΣΠΕ).

Η οριστική τοποθέτησή τους πραγματοποιείται κατά τη διαδικασία των μεταθέσεων και είναι υποχρεωμένοι να παραμείνουν στην ίδια περιοχή για τουλάχιστον δύο (2) σχολικά έτη. Σε περίπτωση διορισμού στην Ειδική αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ), οι νεοδιοριζόμενοι υποχρεούνται να υπηρετήσουν στην ΕΑΕ για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου (ΙΔΟΧ), ενώ δεν παρέχεται η δυνατότητα στον φορέα πρόσληψης να καθορίσει χρονικό διάστημα πρόσληψης για τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, μικρότερο από το διδακτικό έτος. Ειδικότερα, για το προσωπικό ΙΔΟΧ, στην απόφαση πρόσληψης ορίζεται και ο χρόνος που διαρκεί η εν λόγω σύμβαση εργασίας.

Υπηρεσιακή κατάσταση- Ωράριο Εργασίας

Οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι δημόσιοι υπάλληλοι και υπάγονται στον υπαλληλικό κώδικα για όσα δεν ρυθμίζονται, από τις ειδικές για αυτούς διατάξεις (κατά συμπληρωματικό τρόπο). Σύμφωνα με το άρθρο 103 του ισχύοντος Συντάγματος, οι δημόσιοι υπάλληλοι και ως εκ τούτου και οι εκπαιδευτικοί που κατέχουν οργανικές θέσεις, είναι μόνιμοι. Εκτός από τις περιπτώσεις που αποχωρούν λόγω ηλικίας ή παύονται με δικαστική απόφαση, οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να μετατεθούν χωρίς γνωμοδότηση, ούτε να υποβιβασθούν ή να απολυθούν χωρίς απόφαση υπηρεσιακού συμβουλίου.

Ο διορισμός μόνιμων εκπαιδευτικών και η πρόσληψη προσωρινών αναπληρωτών προγραμματίζονται και υλοποιούνται σε κεντρικό επίπεδο. Ομοίως, πραγματοποιούνται και οι

μεταθέσεις, οι αποσπάσεις και οι μετατάξεις εκπαιδευτικών, ενώ οι ώρες διδασκαλίας καθώς και η παραμονή των εκπαιδευτικών στο σχολείο ρυθμίζονται από κοινά για όλη την επικράτεια κανονιστικά κείμενα. Η εισαγωγική επιμόρφωση, καθορίζεται από κανόνες κοινούς για όλους τους εκπαιδευτικούς, ενώ πραγματοποιείται σε ειδικά κέντρα στο επίπεδο της περιφέρειας. Η υπηρεσιακή εξέλιξη, η προαγωγή ή απόλυση των εκπαιδευτικών αποτελούν αρμοδιότητες των περιφερειακών υπηρεσιακών συμβουλίων ενώ το μισθολόγιο, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και οι προβλεπόμενες άδειες υπόκεινται στο νομικό πλαίσιο που υφίσταται για το σύνολο των δημοσίων υπαλλήλων.

Όσον αφορά το εργασιακό ωράριο των εκπαιδευτικών, οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης παραμένουν υποχρεωτικά στο σχολείο τους τις εργάσιμες ημέρες, πέρα από τις ώρες διδασκαλίας, για την προσφορά και άλλων υπηρεσιών που συνδέονται με το γενικότερο εκπαιδευτικό έργο, αλλά και με την εκτέλεση συγκεκριμένων έργων που τους ανατίθενται από τα όργανα διοίκησης του σχολείου. Οι εργασίες που αναλαμβάνουν εκτός της διδασκαλίας, αφορά συνήθως θέματα που συντελούν στη σωστή λειτουργία του σχολείου όπως:

- Η προετοιμασία του εποπτικού υλικού
- Η διόρθωση εργασιών και διαγωνισμάτων
- Η διαδικασία αξιολόγησης των μαθητών
- Η προετοιμασία και πραγματοποίηση εορταστικών, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Ο προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου
- Η επίβλεψη σχολικών γευμάτων
- Η επικοινωνία με τους γονείς/ κηδεμόνες
- Η τήρηση βιβλίων του σχολείου και η εκτέλεση διοικητικών εργασιών κ.α..

Σε κάθε περίπτωση, είτε πρόκειται για εκπαιδευτικούς με διοικητικά καθήκοντα είτε χωρίς, το υποχρεωτικό ωράριο εργασίας των εκπαιδευτικών δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 6 ώρες ημερησίως και μέχρι 30 την εβδομάδα. Ειδικότερα, το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας σε εβδομαδιαία βάση, προσδιορίζεται με βάση τα έτη προϋπηρεσίας και τη διοικητική θέση που κατέχει. Το εβδομαδιαίο υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας καθορίζεται ως εξής:

Διευθυντές/ριες δημοτικών σχολείων:

- 18 ώρες, στα 4θέσια και 5θέσια Δημοτικά Σχολεία
- 10 ώρες, στα 6θέσια μέχρι και 9θέσια Δ.Σ.
- 8 ώρες, στα 10θέσια και 11θέσια Δ.Σ.

- 6 ώρες, στα 12θέσια και πάνω Δ.Σ.

Το εβδομαδιαίο υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών που επιλέγονται ως υποδιευθυντές μειώνεται κατά δύο (2) ώρες κατά τη διάρκεια της θητείας τους:

Εκπαιδευτικοί, ανεξάρτητα από το βαθμό και το χρόνο υπηρεσίας τους:

- 25 ώρες, στα 1θέσια, 2θέσια και 3θέσια δημοτικά σχολεία

Εκπαιδευτικοί 4θέσιων και άνω δημοτικών σχολείων:

- 24 ώρες, εάν έχουν έως 10 έτη υπηρεσίας
- 23 ώρες, εάν έχουν 10-15 έτη υπηρεσίας
- 22 ώρες, εάν έχουν 15-20 έτη υπηρεσίας
- 21 ώρες, εάν έχουν πάνω από 20 έτη υπηρεσίας

Μισθός- Παροχές

Το εκπαιδευτικό προσωπικό εξελίσσεται μισθολογικά ανεξάρτητα από το βαθμό τον οποίο κατέχει. Η μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη ρυθμίζεται, όπως σε όλους τους δημόσιους υπαλλήλους, με Μισθολογικά Κλιμάκια με εισαγωγικό το ΜΚ1 και τελευταίο το ΜΚ19. Ενδεικτικά ένας εκπαιδευτικός Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με ΜΚ1 (0-2 έτη υπηρεσίας) λαμβάνει 1.092 ευρώ μεικτών αποδοχών, ενώ στο καταληκτικό ΜΚ19 (36-38 έτη υπηρεσίας) λαμβάνει 2.154 ευρώ μεικτές αποδοχές. Για τη μισθολογική εξέλιξη από κατώτερο σε ένα ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο απαιτείται ο εκπαιδευτικός να έχει συμπληρώσει δύο (2) έτη στο κατώτερο μισθολογικό κλιμάκιο. Κάτοχοι μεταπτυχιακών σπουδών προωθούνται κατά δύο (2) Μ.Κ. στην κατηγορία που ανήκουν, ενώ οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος κατά έξι (6) Μ.Κ..

Στους εκπαιδευτικούς που καταλαμβάνουν θέσεις ευθύνης, καταβάλλονται επιδόματα θέσεων ευθύνης. Ακόμη, υπάρχει πρόβλεψη για εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε παραμεθόριες και προβληματικές περιοχές (το οποίο ορίζεται στα 1200 ευρώ τον χρόνο) αλλά και το οικογενειακό επίδομα που χορηγείται για ανήλικα τέκνα ή τέκνα που φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μέχρι την ηλικία των 24 ετών.

Το έργο των εκπαιδευτικών συντελείται με τη βοήθεια διάφορων φορέων όπως τα νέα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕΚΕΣ) που στελεχώνονται από Συντονιστές Εκπαιδευτικού έργου και οι οποίοι είναι αρμόδιοι για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, την παρακολούθηση και στήριξη του εκπαιδευτικού έργου των δημόσιων και ιδιωτικών σχολικών μονάδων, καθώς και των ΕΚ, των ΚΕΣΥ, των ΚΕΑ και των ΕΚΦΕ της περιοχής

αρμοδιότητάς τους. Τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕΣΥ) επίσης στηρίζουν το εκπαιδευτικό έργο μέσα από την υποστήριξη των σχολικών μονάδων και των ΕΚ της περιοχής αρμοδιότητάς τους για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων των μαθητών στην εκπαίδευση. Το έργο τους αφορά τη διάγνωση εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών στις σχολικές μονάδες, την αξιολόγηση, το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων, καθώς και δράσεων επαγγελματικού προσανατολισμού, τη διενέργεια επιμορφώσεων και την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου. Ενδεικτικά, φορείς όπως τα Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης (ΣΔΕΥ) και οι Επιτροπές Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΕΔΕΑΥ) αλλά και οι ομάδες εκπαιδευτικών και ομάδες σχολείων. Πιο συγκεκριμένα, στις σχολικές μονάδες συνιστώνται ομάδες εκπαιδευτικών που διδάσκουν τα ίδια ή συναφή γνωστικά αντικείμενα ή διδάσκουν στην ίδια τάξη, οι οποίες συνεδριάζουν σε τακτική βάση καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Στόχος των συνεδριάσεων είναι ο από κοινού σχεδιασμός της διδασκαλίας, η ανταλλαγή ιδεών και διδακτικού υλικού, καθώς και η αποτίμηση των αποτελεσμάτων της υλοποίησης του προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου. Οι ομάδες εκπαιδευτικών συνεργάζονται συστηματικά με τους Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου.

Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρία ή και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες διερευνώνται και διαπιστώνονται από τα ΚΕΣΥ, τις ΕΔΕΑΥ και τα αναγνωρισμένα Κοινοτικά Κέντρα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων άλλων Υπουργείων. Με στόχο την αντιμετώπιση των μαθητών που παρουσιάζουν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες ή και προβλήματα συμπεριφοράς, ο εκπαιδευτικός της τάξης συνεργάζεται με το Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο του σχολείου, τον εκπαιδευτικό του τμήματος ένταξης, τους γονείς/κηδεμόνες στο πλαίσιο της λειτουργίας της ομάδας εκπαιδευτικής υποστήριξης των μαθητών ή των ΕΔΕΑΥ, όπου αυτές λειτουργούν, με τα οικεία ΚΕΣΥ, τον αρμόδιο συντονιστή εκπαιδευτικού έργου και το Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης, καθώς και τις δύο (2) αρμόδιες υπηρεσίες και τους φορείς για την προστασία και την υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους.

Ευκαιρίες Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Οι προαγωγές των εκπαιδευτικών από βαθμό σε βαθμό, γίνονται εφόσον έχει υπηρετηθεί ο απαιτούμενος από τον νόμο, χρόνος και ύστερα από απόφαση του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου. Η μη παρακολούθηση της εισαγωγικής επιμόρφωσης επηρεάζει την προαγωγή

των εκπαιδευτικών. Εφόσον ο υπάλληλος ολοκληρώσει την εισαγωγική εκπαίδευση, η προαγωγή διενεργείται αναδρομικώς.

Για την πλήρωση των θέσεων των στελεχών της δημόσιας εκπαίδευσης, επιλέγονται εκπαιδευτικοί της δημόσιας εκπαίδευσης με βάση αξιολογικούς πίνακες επιλογής και προτάσεις. Όσον αφορά την επιλογή των εκπαιδευτικών σε θέσεις στελεχών δημόσιας εκπαίδευσης, αυτή πραγματοποιείται, εφόσον οι εκπαιδευτικοί καλύπτουν τα απαιτούμενα από τον νόμο τυπικά προσόντα τοποθέτησης, που ποικίλλουν ανά βαθμίδα θέσης και συνίστανται στον βαθμό, τον χρόνο άσκησης διδακτικών καθηκόντων, τη συνάφεια θέσης και ειδικότητας, ή ενδεχομένως, επιπλέον τίτλους σπουδών κ.α.

2.5 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάστηκαν εκτενώς οι συνθήκες και οι όροι εργασίας των εξής ευρωπαϊκών χωρών: Γαλλία, Φινλανδία, Ελλάδα.

Τα αντικείμενα που καλύφθηκαν και για τις τρεις αφορούν αρχικά τους διάφορους τρόπους εισόδου στο επάγγελμα, αλλά και το ωράριο με τα ανάλογα καθήκοντα που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί. Επιπροσθέτως, παρουσιάστηκε εκτενώς και ο μισθός με τις παροχές που προσφέρει κάθε κράτος. Τέλος, στο παρόν κεφάλαιο έγινε αναφορά και στις ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης που προσφέρει κάθε ένα από τα τρία εκπαιδευτικά συστήματα που εξετάστηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η ερευνητική μέθοδος που επιλέχθηκε και η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, με τη χρήση ερωτηματολογίου. Αφού, γίνει η περιγραφή της μεθοδολογίας της έρευνας και η παρουσίαση του εργαλείου που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων, στη συνέχεια παρουσιάζονται τα περιγραφικά στοιχεία του δείγματος και τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων. Στο τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας και οι προτάσεις για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που υπηρετούν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

3.2 Μεθοδολογία και περιγραφή ερωτηματολογίου

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της επιρροής που έχει η εργασία των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ζωή τους. Οι επιμέρους ερευνητικοί στόχοι είναι η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη φύση του επαγγέλματος τους, των συνθηκών εργασίας τους και της αίσθησης ικανοποίησης που απολαμβάνουν από το επάγγελμα τους. Για τη διερεύνηση της επιρροής του επαγγέλματος των εκπαιδευτικών Π.Ε. στην προσωπική τους ζωή τέθηκαν τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που συνδέονται με τους επιμέρους στόχους της έρευνας είναι τα εξής:

1. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνδέεται με τον όρο «λειτουργήμα»;
2. Πόσο ψηλά βρίσκεται στις προτεραιότητες των εκπαιδευτικών ο ελεύθερος χρόνος σε συνάρτηση με την επαγγελματική τους ζωή;
3. Η εκτός ωραρίου ενασχόληση με τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού, αυξάνει την αποτελεσματικότητά του;

Η ερευνητική μέθοδος που υιοθετήθηκε για την διερεύνηση όλων των παραπάνω είναι ποσοτική. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τις απαντήσεις 61 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί κατά το σχολικό έτος 2022-2023. Η δειγματοληψία έγινε με τυχαίο τρόπο και με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε στην εφαρμογή Google Forms και η κοινοποίησή του στους εκπαιδευτικούς έγινε το φθινόπωρο του 2022 με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (messenger, viber). Το ερωτηματολόγιο παρουσιάζεται στο Παράρτημα Α' της διπλωματικής εργασίας και περιλαμβάνει 18 ερωτήσεις-δηλώσεις κλειστού τύπου, οι οποίες χωρίζονται σε 2 ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 1-4) καταγράφονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών και συγκεκριμένα: το φύλο τους, η ηλικία τους, ο ρόλος τους στη σχολική μονάδα και τα έτη της προϋπηρεσίας τους. Τα χρόνια υπηρεσίας και ο ρόλος στην εκπ. μονάδα διερευνώνται, καθώς η εμπειρία κάθε εκπαιδευτικού επηρεάζεται σημαντικά από τον χρόνο και τη θέση από την οποία εργάζεται.

Στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου υπάρχουν 14 ερωτήσεις (ερωτήσεις 5-18), οι οποίες αφορούν κατά σειρά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα (Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνδέεται με τον όρο «λειτουργήμα»;), το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα (Πόσο ψηλά βρίσκεται στις προτεραιότητες των εκπαιδευτικών ο ελεύθερος χρόνος σε συνάρτηση με την επαγγελματική τους ζωή;) και τέλος το τρίτο (Η εκτός ωραρίου ενασχόληση με τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού, αυξάνει την αποτελεσματικότητά του;).

Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες δηλώνουν κατά πόσο συμφωνούν με τις δηλώσεις που τίθενται στο ερωτηματολόγιο, σχετικά με τις προσδοκίες τους για το επάγγελμα τους, για την ικανοποίηση που λαμβάνουν και για την ποσότητα του χρόνου που αναγκάζονται ή παρέχουν οικειοθελώς στην εργασία τους. Στις έντεκα από τις δεκατέσσερις απαντήσεις γίνεται χρήση πενταβάθμιας κλίμακας μέτρησης (Καθόλου, Λίγο, Μέτρια, Αρκετά, Πάρα Πολύ), με σκοπό να ποσοτικοποιηθούν καταλληλότερα οι απαντήσεις για τον έλεγχο της σημαντικότητας.

3.3 Παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων του δείγματος

Η περιγραφική στατιστική ανάλυση έγινε με τη χρήση του ψηφιακού στατιστικού εργαλείου IBM SPSS. Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται τα δεδομένα της έρευνας που συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου και χωρίζεται σε δύο επιμέρους υποενότητες. Στην πρώτη υποενότητα γίνεται η παρουσίαση των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος και στην επόμενη γίνεται η παρουσίαση των περιγραφικών στοιχείων των ερευνητικών ερωτημάτων με τη σειρά την οποία τέθηκαν στη δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου.

3.3.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως το φύλο, η ηλικία, ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική μονάδα που εργάζονται και τα συμπληρωμένα έτη προϋπηρεσίας τους. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αντικατοπτρίζουν τη ποικιλομορφία του δείγματος που οδηγεί σε πιο αξιόπιστα συμπεράσματα. Οι πίνακες που ακολουθούν αφορούν τις απαντήσεις 1 έως 4 του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 3.1
Το φύλο των εκπαιδευτικών

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Γυναίκα	52	85,2	85,2
Άντρας	9	14,8	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Από τα δεδομένα του Πίνακα 3.1 δίνονται πληροφορίες για το φύλο των ερωτηθέντων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες οι γυναίκες εκπαιδευτικοί αποτελούν το 85,2% του συνολικού δείγματος (n=61) και οι άντρες μόλις το 14,8% του συνόλου.

Πίνακας 3.2
Η ηλικία των εκπαιδευτικών

Κατηγορίες	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
<30	28	45,9	45,9
31-40	11	18	63,9
>41	22	36,1	100

Σύνολο	61	100,0
--------	----	-------

Στον Πίνακα 3.2 παρουσιάζεται, η ηλικία των εκπαιδευτικών, ομαδοποιημένη για μεγαλύτερη ευκολία κατά την ανάλυση. Από τα αποτελέσματα του πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (45,9%) είναι ηλικίας μικρότερης των 30 ετών, 22 εκπαιδευτικοί (36,1%) είναι ηλικίας 41 ετών και άνω και 11 εκπαιδευτικοί (18%) είναι 31 έως 40 ετών, οι οποίοι και καταλαμβάνουν το μικρότερο μέρος του δείγματος.

Πίνακας 3.3
Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη σχολική μονάδα

Ρόλος	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Εκπαιδευτικός	37	60,7	60,7
Εκπ. Ειδικότητας	13	21,3	82
Εκπ.-Συντονιστής τάξης	4	6,6	88,6
Εκπ.- Μέντορας	1	1,6	90,2
Εκπ. στέλεχος διοίκησης	6	9,8	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Ο Πίνακας 3.3 περιέχει στατιστικά στοιχεία για το ρόλο που κατέχουν οι εκπαιδευτικοί στην εκπαιδευτική μονάδα. Σύμφωνα με αυτά, 37 (60,7%) εργάζονται ως εκπαιδευτικοί σε τάξεις δημοτικών σχολείων, 13 εκπαιδευτικοί (21,3%) διδάσκουν μαθήματα ειδικοτήτων (Ξένες Γλώσσες, Μουσική, Εικαστικά, κλπ), 6 εκπαιδευτικοί (9,8%) έχουν κάποια διοικητική θέση στη μονάδα, 4 εκπαιδευτικοί (6,6%) έχουν ρόλο ενδοσχολικού Συντονιστή τάξης και μόλις 1 εκπαιδευτικός (1,6%) έχει αναλάβει καθήκοντα Μέντορα στη σχολική του μονάδα.

Πίνακας 3.4
Η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών

Έτη	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
0-5	36	59	59
6-10	4	6,6	65,6
11-20	14	23	88,6
>21	7	11,5	100

Σύνολο	61	100,0
--------	----	-------

Ο Πίνακας 3.4 περιέχει στατιστικά στοιχεία για την προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών. Παρατηρώντας τη στήλη των ποσοστών διαμορφώνονται τα ποσοστά των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα έτη υπηρεσίας τους. Όπως φαίνεται, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί (36 εκπαιδευτικοί) του συνολικού δείγματος (n=61 εκπαιδευτικοί) έχουν 0-5 έτη υπηρεσίας. Ενώ, 14 εκπαιδευτικοί (23%) έχουν 11 έως 20 έτη υπηρεσίας, 7 εκπαιδευτικοί (11,5%) έχουν 21 έτη υπηρεσίας και άνω και 4 εκπαιδευτικοί έχουν 6-10 έτη υπηρεσίας.

3.3.2 Στατιστική Ανάλυση Ερευνητικών Ερωτημάτων

Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζονται τα περιγραφικά στοιχεία του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου. Συγκεκριμένα, με αυτά τα ερωτήματα ερευνώνται η άποψη των εκπαιδευτικών από την επιλογή του επαγγέλματος τους, η σημασία του ελεύθερου χρόνου σε σχέση με τις επαγγελματικές δραστηριότητες και τέλος η αύξηση της αποτελεσματικότητας σε συνάρτηση με την κατανάλωση προσωπικού χρόνου από μέρους των εκπαιδευτικών. Στους παρακάτω πίνακες αναλύονται τα δεδομένα από τις απαντήσεις 5 έως 18 του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 3.5
Βαθμός επιρροής της προσωπική ζωής των εκπαιδευτικών
στην επαγγελματική

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	2	3,3	3,3
Λίγο	19	31,1	34,4
Μέτρια	17	27,9	62,3
Αρκετά	18	29,5	91,8
Πάρα Πολύ	5	8,2	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.5 παρουσιάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο επηρεάζεται η επαγγελματική ζωή των εκπαιδευτικών, από όσα συμβαίνουν στην προσωπική τους ζωή. Οι 19 από τους 61 εκπαιδευτικούς (31,1%) δήλωσαν πως η προσωπική τους ζωή επηρεάζει Λίγο την επαγγελματική, 18 (29,5%) δήλωσαν πως επηρεάζεται Αρκετά, 17 (27,9%) πως επηρεάζεται

Μέτρια, 5 εκπαιδευτικοί (8,2%) πως επηρεάζεται Πάρα Πολύ, ενώ μόλις 2 (3,3%) θεωρούν πως δεν επηρεάζεται Καθόλου.

Πίνακας 3.6
Βαθμός επιρροής της επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών στην προσωπική

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	2	3,3	3,3
Μέτρια	20	32,8	36,1
Αρκετά	29	47,5	83,6
Πάρα Πολύ	10	16,4	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.6 παρουσιάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο επηρεάζεται η προσωπική ζωή των εκπαιδευτικών, από όσα συμβαίνουν στην επαγγελματική τους ζωή. Οι 29 εκ των 61 εκπαιδευτικών (47,5%) δήλωσαν πως η επαγγελματική τους ζωή επηρεάζει Αρκετά την προσωπική, 20 (32,8%) δήλωσαν πως επηρεάζεται Μέτρια, 10 (16,4%) πως επηρεάζεται Πάρα Πολύ, 2 εκπαιδευτικοί (3,3%) πως επηρεάζεται Λίγο, ενώ κανένας από τους ερωτηθέντες δεν πιστεύει πως η προσωπική του ζωή δεν επηρεάζεται από την επαγγελματική.

Πίνακας 3.7
Βαθμός ικανοποίησης που προσφέρει η συγκεκριμένη επιλογή επαγγέλματος

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	4	6,6	6,6
Μέτρια	11	18	24,6
Αρκετά	29	47,5	72,1
Πάρα Πολύ	17	27,9	100,0

Σύνολο	61	100,0
--------	----	-------

Στον Πίνακα 3.7 παρουσιάζεται κατά πόσο οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί είναι ικανοποιημένοι με το επάγγελμα τους. Οι 29 από τους 61 εκπαιδευτικούς (47,5%) δήλωσαν πως είναι Αρκετά ικανοποιημένοι, 17 (27,9%) δήλωσαν πως είναι Πάρα Πολύ, 11 (18%) πως είναι Μέτρια ικανοποιημένοι, 4 εκπαιδευτικοί (6,6%) πως είναι Λίγο ικανοποιημένοι, ενώ κανένας εκπαιδευτικός του δείγματος δεν δήλωσε δυσαρεστημένος (Καθόλου) με την επιλογή επαγγέλματος του.

Πίνακας 3.8
Βαθμός ταύτισης των προσδοκιών για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού με την πραγματικότητα

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	5	8,2	8,2
Λίγο	14	23	31,2
Μέτρια	23	37,7	68,9
Αρκετά	17	27,8	96,7
Πάρα Πολύ	2	3,3	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.8 παρουσιάζεται στατιστικά ο βαθμός ταύτισης των προσδοκιών των εκπαιδευτικών για το επάγγελμα τους, με τα δεδομένα της πραγματικότητας. Οι 23 από τους 61 εκπαιδευτικούς (37,7%) δήλωσαν πως η πραγματικότητα αγγίζει σε Μέτριο βαθμό τις προσδοκίες τους, 17 (27,8%) δήλωσαν πως ταυτίζονται Αρκετά, 14 (23%) πως ταυτίζονται Λίγο, 5 εκπαιδευτικοί (8,2%) πως δεν ταυτίζονται Καθόλου, ενώ μόλις 2 (3,3%) θεωρούν πως ταυτίζονται Πάρα Πολύ.

Πίνακας 3.9
Συμφωνία με τη δήλωση: «Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνοδεύεται από αίσθημα καθήκοντος»

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	0	0	0

Μέτρια	5	8,2	8,2
Αρκετά	10	16,4	24,6
Πάρα Πολύ	46	75,4	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.9 παρουσιάζεται ο βαθμός συμφωνίας των ερωτηθέντων με την άποψη ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνοδεύεται από αίσθημα καθήκοντος. Οι ερωτηθέντες στην πλειοψηφία τους 46 από τους 61 (75,4%) δήλωσαν πως το επάγγελμα τους φέρει σε Πάρα Πολύ μεγάλο βαθμό αίσθημα καθήκοντος, 10 (16,4%) δήλωσαν πως φέρει Αρκετά, 5 (8,2%) πως συνοδεύεται από Μέτριου βαθμού αίσθημα καθήκοντος, ενώ κανένας από τους ερωτηθέντες δεν δήλωσε πως το επάγγελμα δεν φέρει Καθόλου, ή ακόμη και Λίγο αίσθημα καθήκοντος.

Πίνακας 3.10

Ταύτιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τον όρο λειτούργημα

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	1	1,6	1,6
Λίγο	1	1,6	3,2
Μέτρια	6	9,8	13
Αρκετά	12	19,7	32,7
Πάρα Πολύ	41	67,3	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.10 παρουσιάζεται το επίπεδο συμφωνίας των ερωτηθέντων σχετικά με την ταύτιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τον όρο λειτούργημα. Οι 41 από τους 61 εκπαιδευτικούς (67,3%) δήλωσαν Πάρα Πολύ με αυτή τη δήλωση, 12 (19,7%) δήλωσαν πως συμφωνούν Αρκετά, 6 (9,8%) πως συμφωνούν Μέτρια και από 1 (1,6%) και 1 (1,6%) εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως συμφωνούν Λίγο και Καθόλου.

Πίνακας 3.11
Χρόνος εκτός ωραρίου που καταναλώνεται από την εργασία

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	1	1,6	1,6
Μέτρια	6	9,9	11,5
Αρκετά	25	41	52,5
Πάρα Πολύ	29	47,5	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.11 παρουσιάζεται ο χρόνος που αφιερώνουν οι εκπαιδευτικοί σε δραστηριότητες που αφορούν την εργασία τους, κατά την διάρκεια του ελεύθερου χρόνου τους. Οι 29 από τους 61 εκπαιδευτικούς (47,5%) δήλωσαν πως αφιερώνουν Πάρα Πολύ χρόνο, 25 (41%) δήλωσαν πως αφιερώνουν Αρκετό χρόνο, 6 (9,9%) πως αφιερώνουν Μέτρια ποσότητα χρόνου και μόλις 1 εκπαιδευτικός (1,6%) πως αφιερώνει Λίγο. Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν δήλωσε Καθόλου.

Πίνακας 3.12
Άποψη των εκπαιδευτικών για την ποσότητα ελεύθερου χρόνου που αφιερώνουν στην εργασία τους

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	5	8,2	8,2
Μέτρια	23	37,7	45,9
Αρκετά	21	34,4	80,3
Πάρα Πολύ	12	19,7	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.12 παρουσιάζεται η άποψη των εκπαιδευτικών για τον ελεύθερο χρόνο που αφιερώνουν στην εργασία τους. Οι 23 (37,7%) δήλωσαν πως αφιερώνουν Μέτρια ποσότητα χρόνου, 21 (34,4%) δήλωσαν πως αφιερώνουν Αρκετό χρόνο, 12 (19,7%) αφιερώνουν Πάρα

Πολύ χρόνο, 5 εκπαιδευτικοί (8,2%) αφιερώνουν Λίγο, ενώ κανένας από τους συμμετέχοντες δεν αφιερώνει Καθόλου από τον ελεύθερο χρόνο του σε δραστηριότητες που αφορούν την εργασία.

Πίνακας 3.13
Αποτελεσματικότητα στην εργασία

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	0	0	0
Μέτρια	10	16,4	16,4
Αρκετά	39	63,9	80,3
Πάρα Πολύ	12	19,7	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.13 παρουσιάζεται στατιστικά η άποψη των ερωτηθέντων για την αποτελεσματικότητά τους στην άσκηση του επαγγέλματός τους. Οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους (63,9%, 39 από τους n=61) θεωρούν ότι είναι Αρκετά αποτελεσματικοί, 12 (19,7%) θεωρούν ότι είναι Πάρα Πολύ αποτελεσματικοί και 10 (16,4%) πως είναι Μέτρια αποτελεσματικοί. Συνεπώς, κανένας εκ των ερωτηθέντων δεν θεωρεί ότι είναι Καθόλου ή Λίγο αποτελεσματικός.

Πίνακας 3.14
Συμφωνία με τη δήλωση: «Αισθάνομαι πίεση από την εργασία μου και αναγκάζομαι να την ολοκληρώσω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου.»

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	5	8,2	8,2
Λίγο	20	32,8	41
Μέτρια	16	26,2	67,2
Αρκετά	12	19,7	86,9
Πάρα Πολύ	8	13,1	100,0

Σύνολο	61	100,0
--------	----	-------

Στον Πίνακα 3.14 παρουσιάζεται στατιστικά κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί αφιερώνουν χρόνο στην εργασία τους, εξαιτίας πίεσης που τους ασκείται εξωτερικά. Οι 20 (32,8%) δήλωσαν πως συμφωνούν Λίγο με την δήλωση του ερωτηματολογίου, 16 (26,2%) δήλωσαν πως συμφωνούν Μέτρια, 12 (19,7%) πως συμφωνούν Αρκετά, 8 εκπαιδευτικοί (13,1%) πως συμφωνούν Πάρα Πολύ και 5 (8,2%) δεν συμφωνούν Καθόλου.

Πίνακας 3.15

Συμφωνία με τη δήλωση: «Μου αρέσει να ολοκληρώνω κάθε εργασία που αναλαμβάνω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου.»

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	0	0	0
Λίγο	4	6,6	6,6
Μέτρια	7	11,4	18
Αρκετά	32	52,5	70,5
Πάρα Πολύ	18	29,5	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.15 παρουσιάζει στατιστικά κατά πόσο οι ερωτηθέντες αφιερώνουν χρόνο στην εργασία τους εκτός ωραρίου εξαιτίας της προσωπικής τους, εσωτερικής ώθησης. Οι 32 από τους 61 ερωτηθέντες του δείγματος (52,5%) δήλωσαν πως η προσωπική τους ζωή επηρεάζει Αρκετά την επαγγελματική, 18 (29,5%) δήλωσαν πως συμφωνούν Πάρα Πολύ, οι 7 (11,4%) πως συμφωνούν Μέτρια, 4 εκπαιδευτικοί (6,6%) πως συμφωνούν Λίγο, ενώ κανένας από τους εκπαιδευτικούς δεν δήλωσε Καθόλου.

Πίνακας 3.16

Μέσος χρόνος που καταναλώνεται καθημερινά σε επαγγελματικές δραστηριότητες εκτός ωραρίου εργασίας

Κατηγορίες	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
<1 ώρα	10	16,4	16,4
1-2 ώρες	46	75,4	91,8
>3 ώρες	5	8,2	100

Σύνολο	61	100,0
--------	----	-------

Στον Πίνακα 3.17 παρουσιάζεται, ομαδοποιημένος, ο χρόνος εκτός ωραρίου εργασίας που αφιερώνουν οι ερωτηθέντες στην εργασία τους. Από τα αποτελέσματα του πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (75,4%) αφιερώνει 1-2 ώρες, 10 εκπαιδευτικοί (16,4%) λιγότερο από μια ώρα και 5 εκπαιδευτικοί (8,2%) περισσότερο από 3 ώρες.

Πίνακας 3.17

Μέσος χρόνος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί θα αισθάνονταν ικανοποιημένοι να καταναλώσουν από τον ελεύθερο χρόνο τους

Κατηγορίες	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Καθόλου	12	19,7	19,7
<1 ώρα	44	72,1	91,8
>2 ώρες	5	8,2	100
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.18 παρουσιάζεται, ομαδοποιημένα, ο χρόνος εργασίας εκτός ωραρίου, με τον οποίο θα ήταν ικανοποιημένοι οι ερωτηθέντες. Από τα αποτελέσματα του πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (72,1%) θα ήταν ικανοποιημένοι με λιγότερο από 1 ώρα, 12 εκπαιδευτικοί (19,7%) θα ήθελαν να μην αφιερώνουν καθόλου χρόνο και 5 εκπαιδευτικοί (8,2%) θα ήταν ευχαριστημένοι με περισσότερες από 2 ώρες εργασίας.

Πίνακας 3.18

Αύξηση αποτελεσματικότητας ως αποτέλεσμα αύξησης χρόνου εργασίας εκτός ωραρίου

Απαντήσεις	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Ναι	39	63,9	63,9
Όχι	22	36,1	100,0
Σύνολο	61	100,0	

Στον Πίνακα 3.19 αποτυπώνεται η άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με την αύξηση της αποτελεσματικότητας ως αποτέλεσμα της αύξησης του χρόνου ενασχόλησης εκτός ωραρίου. Με βάση τα στοιχεία του πίνακα, οι εκπαιδευτικοί στην πλειονότητά τους (63,9%) συμφωνούν πως γίνονται αποτελεσματικότεροι, ενώ το 36,1% (22 εκπαιδευτικοί) δεν πιστεύουν ότι αυξάνει την παραγωγικότητα τους.

3.4 Συμπεράσματα

Αυτή η ενότητα παρουσιάζει τα ευρήματα της μελέτης που διενεργήθηκε σε σχέση με τα ερευνητικά της ερωτήματα. Επιπροσθέτως, τα στοιχεία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που προηγήθηκε, καθώς επίσης και τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών χρησιμοποιούνται για να στηρίξουν την επιχειρηματολογία αυτής της ενότητας.

α) Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνδέεται με τον όρο «λειτουργήμα»;

Οι εκπαιδευτικοί, στην πλειονότητά τους θεωρούν ότι το επάγγελμα του εκπαιδευτικού έχει άμεση συσχέτιση με τον όρο λειτουργήμα. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί, διότι αποτελεί κοινή γνώση και παραδοχή ότι οι εκπαιδευτικοί αποτελούν έναν καθοριστικό παράγοντα στη ζωή των μαθητών. Επίσης, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως αισθάνονται σε πολύ μεγάλο βαθμό ένα αίσθημα καθήκοντος απέναντι στο επάγγελμα τους. Ακόμη, η ικανοποίηση που φαίνεται να λαμβάνουν από την άσκηση του επαγγέλματος τους, υπογραμμίζεται ιδιαίτερα από τα μηδενικά στατιστικά που έδειχναν προς την μη ικανοποίηση τους. Από τα ευρήματα της ανάλυσης φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν αυτή την πτυχή του επαγγέλματος τους, που προσεγγίζει τον όρο λειτουργήμα, είναι όμως ικανοποιημένοι με αυτό και η ευθύνη που συμπαρασύρει δεν φαίνεται να επηρεάζει την ικανοποίησή τους. Τα παραπάνω επιβεβαιώνει και η στάση τους σχετικά με τα κίνητρα της εκτός ωραρίου ενασχόλησής τους με επαγγελματικές δραστηριότητες. Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως η παρακίνηση που αισθάνονται είναι εσωτερική, και όχι, όπως θα ήταν αναμενόμενο, εξωτερική ή/και αρνητική.

β) Πόσο ψηλά βρίσκεται στις προτεραιότητες των εκπαιδευτικών ο ελεύθερος χρόνος σε συνάρτηση με την επαγγελματική τους ζωή;

Η επαγγελματική ζωή των εκπαιδευτικών, φαίνεται πως σπάνια επηρεάζεται από την προσωπική ζωή των εκπαιδευτικών. Αντιθέτως, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η προσωπική τους ζωή επηρεάζεται αρκετά από τα γεγονότα της επαγγελματικής τους ζωής. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως είναι απαραίτητο να αφιερώνουν τον προσωπικό τους χρόνο στο επάγγελμα τους. Όπως γίνεται αντιληπτό, οι εκπαιδευτικοί έχουν την άσκηση του επαγγέλματος τους σε μεγάλη προτεραιότητα, σε σχέση με την προσωπική τους ζωή, αφού όπως φαίνεται, είναι διατεθειμένοι να αθετήσουν ή να μην θέσουν εξ αρχής όρια και περιορισμούς ανάμεσα τους, με αποτέλεσμα να συγχέονται. Μάλιστα, όπως δήλωσαν, στην

πλειοψηφία τους θεωρούν ότι οι προσδοκίες τους για την άσκηση του επαγγέλματος τους, ταυτίζονται σε μέτριο βαθμό.

γ) Η εκτός ωραρίου ενασχόληση με τα καθήκοντα του εκπαιδευτικού, αυξάνει την αποτελεσματικότητά του;

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα δίνει απάντηση στο εξαιρετικά καίριο ερώτημα της αποτελεσματικότητας. Τα αποτελέσματα της έρευνας, για το εάν η αποτελεσματικότητα αυξάνεται με την ενασχόληση εκτός προβλεπόμενου ωραρίου, δείχνουν πως οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους και με μεγάλη διαφορά, θεωρούν πως πράγματι έχει θετικά αποτελέσματα.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις τους στην παρούσα έρευνα, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως η αποτελεσματικότητά τους, στην άσκηση των καθηκόντων τους είναι αρκετά υψηλή. Όμως, και πάλι θεωρούν ότι βελτιώνεται αυξάνοντας τον χρόνο ενασχόλησης.

3.5 Ανακεφαλαίωση

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της επιρροής της επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα στην προσωπική τους ζωή. Για τη διερεύνηση αυτή, καθώς επίσης και για την ανάδειξη των συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα και κατ' επέκταση η βελτίωσή τους, τέθηκαν τρία ερευνητικά ερωτήματα. Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν τη διερεύνηση του όρου «λειτούργημα» που συχνά συνδέεται με το εκπαιδευτικό επάγγελμα, την προτεραιότητα που δίνεται ή όχι στην επαγγελματική ζωή εις βάρος της προσωπικής, καθώς και την παρουσία ή μη, της αύξησης της αποτελεσματικότητάς τους, ως άμεσο αποτέλεσμα της ενασχόλησης εκτός ωραρίου. Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε με σκοπό την διερεύνηση της επιρροής που έχει η επαγγελματική ζωή στην προσωπική, είναι ποσοτική. Η δειγματοληψία έγινε με τυχαίο τρόπο και με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, με τη συμμετοχή 61 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί σε ελληνικά σχολεία κατά το σχολικό έτος 2022-2023. Ακόμη, η παρούσα έρευνα στηρίχθηκε σε ελληνική και ξένη βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς και σε ευρήματα από έρευνες προηγούμενων ετών.

Ανακεφαλαιώνοντας, με την παρούσα μελέτη επιβεβαιώνεται η συσχέτιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τον όρο λειτούργημα και το αίσθημα καθήκοντος που

επιφέρει στους επαγγελματίες του κλάδου. Ακόμη, φαίνεται πως πράγματι, η επαγγελματική ζωή των εκπαιδευτικών τους επηρεάζει αρκετά στην προσωπική τους ζωή και καταναλώνει αρκετό από τον ελεύθερο τους χρόνο. Παρ' όλα αυτά, οι εκπαιδευτικοί φαίνονται πρόθυμοι να αφιερώνουν καθημερινά, ώρες από τον ελεύθερο χρόνο τους για την ολοκλήρωση των εργασιών τους.

Η κουλτούρα που σκιαγραφείται από αυτά τα δεδομένα, γύρω από τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τα όρια μεταξύ επαγγελματικού και προσωπικού βίου των εκπαιδευτικών, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί δυνητικά δυσλειτουργική (Κοντοθανάση-Φατούρου, 2007). Ο λόγος για αυτό τον χαρακτηρισμό, προέρχεται από την ταύτιση που παρατηρείται μεταξύ της εξουθένωσης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και της ανυπαρξίας εργασιακών ορίων, για τη διαφύλαξη του χρόνου, της ενέργειας και της ικανοποίησης από τη ζωή συνολικά (Σταμάτης, 2010). Ειδικότερα, όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην δημιουργία περιορισμών των αποσπάσεων που προκαλούν τα επαγγελματικά δρώμενα στην προσωπική ζωή, αλλά και ενίσχυση της δημιουργίας συστημάτων εντός των σχολικών μονάδων που στηρίζουν τους εκπαιδευτικούς. Η εισαγωγή του ρόλου του Μέντορα στις σχολικές μονάδες, όπως έχει αναγγελθεί, αποτελεί ένα πρώτο βήμα στην ψυχολογική και επαγγελματική στήριξη για τους νεοδιοριζόμενους (και μη) εκπαιδευτικούς. Τέλος, είναι απαραίτητο να υπάρξει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας των δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών και η προσαρμογή του νομικού πλαισίου, ώστε να προβλέπει και να επιβραβεύει με οικονομικά και άλλα κίνητρα την αφιέρωση χρόνου και πολύτιμης εργασίας.

Το δείγμα της έρευνας θεωρείται ικανοποιητικό, καθώς από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά φαίνεται ότι συμμετείχαν εκπαιδευτικοί από όλες τις κατηγορίες τις οποίες είχε ως στόχο η έρευνα. Ωστόσο, προκύπτουν κάποιοι περιορισμοί, κυρίως σχετικά με τον μικρό αριθμό του δείγματος, ο οποίος προκάλεσε την ανάλογη δυσκολία στον τρόπο ανάλυσης και επεξεργασίας των δεδομένων που συλλέχθηκαν στην έρευνα. Επιπροσθέτως, ο περιορισμένος αριθμός εκπαιδευτικών μεγαλύτερης ηλικίας, δεν επέτρεψε την συσχέτιση της ηλικίας και της μεγαλύτερης εμπειρίας σε σχέση με τις απόψεις για την ενασχόληση με το επάγγελμα και τον βαθμό ανάμειξης σε αυτό. Ένας ακόμη περιορισμός είναι ο χαμηλός αριθμός των ανδρών ερωτηθέντων, ο οποίος δεν έδωσε τη δυνατότητα για τη συσχέτιση του φύλου με τις στάσεις απέναντι στο επάγγελμα. Επίσης, έναν ακόμη περιορισμό αποτελεί και το γεγονός ότι το ερωτηματολόγιο περιείχε αποκλειστικά ερωτήσεις κλειστού τύπου, με αποτέλεσμα οι συμμετέχοντες της έρευνας να μην έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης απάντησης

σχετικά με τις απόψεις και τις εμπειρίες που έχουν αποκομίσει από την άσκηση του επαγγέλματος τους. Συμπερασματικά, ως μελλοντικά ερευνητικά ερωτήματα προκρίνονται η διερεύνηση της ενδεχόμενης διαφοροποιημένης στάσης, σε σχέση με την υπερκάλυψη της προσωπικής ζωής από την επαγγελματική, σε δείγματα μεγαλύτερα σε ηλικία και εμπειρία, αλλά και η διερεύνηση της αύξησης της αποτελεσματικότητας, όταν η εκτός ωραρίου ενασχόληση γίνεται έμμισθα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A) Δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο:

Ανδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία:

Έως 30 έτη

31-40 έτη

41 ετών και άνω

3. Ρόλος στην εκπαιδευτική μονάδα:

Εκπαιδευτικός

Εκπαιδευτικός Ειδικότητας

Εκπαιδευτικός με ρόλο Συντονιστή

Εκπαιδευτικός με ρόλο Μέντορα

Εκπαιδευτικός-στέλεχος της διοίκησης της εκπ.μονάδας

4. Χρόνια υπηρεσίας:

Λιγότερα από 5 έτη

6-10 έτη

11-20 έτη

21 έτη και άνω

B) Κύριο μέρος έρευνας

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η προσωπική σας ζωή επηρεάζεται από την επαγγελματική;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η επαγγελματική σας ζωή επηρεάζει την προσωπική;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

7. Πόσο ικανοποιημένοι αισθάνεστε από το επάγγελμα σας;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

8. Θεωρείτε ότι η πραγματικότητα αγγίζει τις προσδοκίες σας σχετικά με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

9. Συμφωνείτε πως το επάγγελμα του εκπαιδευτικού συνοδεύεται από αίσθημα καθήκοντος;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

10. Συμφωνείτε με την ταύτιση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού με τον όρο λειτούργημα;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

11. Αφιερώνετε χρόνο για την εργασία σας εκτός του προβλεπόμενου ωραρίου (προετοιμασία, επικοινωνία με γονείς, διαδικαστικά θέματα κλπ.);

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

12. Θεωρείτε ότι ο ελεύθερος χρόνος σας καταναλώνεται σε σημαντικό βαθμό από την εργασία σας;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

13. Θεωρείτε ότι είστε αποτελεσματικοί στην εργασία σας;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

14. Συμφωνείτε με τη δήλωση: "Μου αρέσει να ολοκληρώνω κάθε εργασία που αναλαμβάνω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου."

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

15. Συμφωνείτε με τη δήλωση: "Αισθάνομαι πίεση από την εργασία μου και αναγκάζομαι να την ολοκληρώσω, ακόμη και αν αυτό σημαίνει να καταναλώσω τον ελεύθερο χρόνο μου."

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Αρκετά

Πάρα Πολύ

16. Κατά μέσο όρο, πόσο χρόνο καταναλώνετε καθημερινά σε δραστηριότητες που αφορούν την εργασία σας, εκτός ωραρίου εργασίας;

Λιγότερο από 1 ώρα

1-2 ώρες

3 ώρες και πάνω

17. Με πόσες ώρες απασχόλησης εκτός ωραρίου θα αισθανόσασταν ικανοποιημένοι;

Καθόλου

Έως 1 ώρα

2 ώρες και πάνω

18. Θεωρείτε ότι γίνεστε αποτελεσματικότεροι αυξάνοντας το χρόνο εργασίας σας εκτός ωραρίου;

Ναι

Όχι

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Μαυρογιώργος, Γ. (2005). Σχολείο: Διδασκαλία και Αξιολόγηση, τΒ΄. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ξωχέλλης, Π. (2010). Παιδαγωγική και Εκπαίδευση σήμερα. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη Αφοί.

Σταμάτης, Ι. (2010). Η επαγγελματική εξουθένωση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ξένη

European Commission, European Education and Culture Executive Agency, Motiejūnaitė-Schulmeister, A., Sicurella, A., Birch, P., The structure of the European education systems 2022/2023 : schematic diagrams, Birch, P. (editor), Publications Office of the European Union, 2022

Διαδικτυακοί τόποι

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/>